

МІСТА

ЧАСОПІС ЛЬВІВСЬКОЇ АРХІЄПАРХІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛІЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

• ВЕРЕСЕНЬ • 2007 РОКУ БОЖОГО • ЧИСЛО • 7/36 •

2 – 3 стор.

Новини з життя Церкви та Архиепархії.

Утворення нової парафії у Львові

4 – 5 стор.

Святий престіл про проблеми Церкви і людства.

Папа Римський готує проголошення 17 нових кардиналів.

6 - 7 стор.

Нотатки зі з'їзду молоді в Києві.

Дозвілля і його християнська вартість.

8 - 9 стор.

10 - 11 стор.

200-річчя відновлення Галицької митрополії.

Командувач Армії нескорених.

ДОРОГОЮ ДЕМОКРАТІЇ...

Якщо порівняти сучасну політичну карту світу із відповідною картою столітньої давності, то можемо зробити беззаперечний висновок, що видимі межі і кордони, нанесені на них, зазнали величезних змін і суттєво трансформувалися. Відшуміли війни, стихли революції, згинули диктатори, розпалися імперії, постали нові держави і витворилися нові світові порядки. Вибори, перевибори, скандали, суди, звинувачення, оправдання... Упродовж багатьох років цей хаос у світі устами влади імущих постійно оправдовує себе єдиною тезою: це – боротьба за встановлення демократії. Однак, що таке демократія і де її еталон – про це ніхто не говорить і такі теми чомусь не дискутуються. Демократія – це ніби як аксіома, її, мовляв, треба приймати без доведення.

Однак, якщо вникнути трохи глибше в суть цієї самої демократії, то у моральній площині можемо побачити її колосальну деградацію. Бо якщо очолювані Леніном „борці за демократію” у двадцятих роках минулого століття проголосили, що Церква відділена від держави, то сучасні європейські „демократи”

проголошують, що держава є відділена від Бога. Апеляції до здорового глузду таких демократів з боку світлої пам'яті Папи Івана Павла II чи сучасного Папи Венедикта XVI залишаються „гласом воюючого в пустині”. Питання, чи має така демократія майбутнє? – залишається риторичним, адже Христос попереджує: „Без мене ж ви нічого чинити не можете” (Ів. 15,5).

Сьогодні усі ми є свідками боротьби „за встановлення демократії” в Україні. Нормальній людині годі десь сховатися перед навалюю брехні, огуди, фальші, лукавства, насилля, підкупства, сторонництва, зради, шельмування тощо. Вона брідиться цим словоблудством, що ллється сьогодні з політичної реклами на телеканалах та в радіоефірі. Все єство чесної людини протестує проти цього морального насилля, проти цього гвалтування, але хто цей протест хоче сьогодні слухати? Так видається, що тут необхідно застосувати потужніші важелі – своє вагоме слово повинна б сказати Церква. „Сину чоловічий! Я посылаю тебе до синів Ізраїля, до народу бунтівничого, що збунтувався проти мене, – вони і їхні батьки відступили від мене аж по цей день. До синів із безсоромним лицем і запеклим серцем, – до них я тебе посылаю. Ти скажеш їм: Так говорить Господь Бог: чи слухатимуть вони, чи не слухатимуть – бо це дім бунтівників, – та нехай знають, що був пророк між ними” (Єзек.2,3-5), – чи не є це прямою Божою вказівкою для кожного з нас зокрема і для всіх нас разом узятих.

Тут приходиться на думку розповідь одного священика про розмову світлої пам'яті Митрополита підпільної Церкви Володимира Стернюка із одним із КГБістів. Під час свого затримання Митрополит запитав, за що його затримано. У відповідь почув: „Ви критикуєте нашу державу і виступаєте проти нас”. На ці слова Митрополит відповів приблизно так: „Ми критикуємо не вас, а те беззаконня, котре чинить ваша держава. А як настане наша держава, і в ній буде беззаконня, – ми будемо критикувати і нашу державу”. Думається, що Кир Володимир тому так поступав, що вповні усвідомлював погрозу, котра виходить із уст Божих, як читаємо: „Сину чоловічий! Я поставив тебе на варті дому, дому Ізраїля: як почувеш з моїх уст якоесь слово, то попередити їх від мене. Як я скажу безбожникові: Ти помреш! – і ти його не попередити і не говоритимеш, остерігаючи безбожника від лихого його дороги, щоб він жив, – то безбожник той умре в своїм грісі, я ж домагатись буду з твоїх рук його крові. Коли ж ти попередити безбожника, і він не навернеться від своєї безбожності й від лихого дороги, то він умре в своїм грісі, а ти врятуєш твою душу” (Єзек. 3,17-19).

Кожна влада, іменуючи себе демократією, приймає силу-силенну законів, конституцій і постанов з однією метою: захистити себе. Однак в жодній точці земної кулі сьогодні нема спокою, навіть у найславнішій демократичній державі світу – США. У чім річ? За час свого існування демократія США витворила понад десять мільйонів законів, котрі чомусь не спрацьовують. Але, якби американці належно виконували Десять Заповідей Божих – відпала б усяка потреба в інших законах. І так – у кожній точці земної кулі.

З вище сказаного можемо зробити простенький висновок: найкраща, найбільша і найповніша демократія є в Бозі. Адже Господь створив нас вільними Своїми дітьми, здатними розрізняти і вибирати добро і зло. Хто поступає згідно з Божим Законом, той є правдивим демократом, хто ж чинить беззаконня, хоч і називає себе демократом, завжди залишається безбожником. Про таких говорить Господь: „Кожен, хто гріх чинить – гріха невільник” (Ів. 8, 34). І таким про це потрібно говорити.

о. Іван ГАЛІМУРКА, редактор

кількома рядками...

МОЛИТВОЮ ДО СВ. ВОЛОДИМИРА РОЗПОЧАЛАСЯ РОБОТА IV СЕСІЇ ПАТРІАРШОГО СОБОРУ УГКЦ

13 серпня 2007 року, згідно із християнською традицією, молитвою розпочалася робота IV сесії Патріаршого Собору Української Греко-Католицької Церкви, присвячена питанням молоді. Молитва відбулася біля пам'ятника святого рівноапостольного князя Володимира у Києві. У спільній молитві взяли участь Блаженніший Любомир, Глава УГКЦ, дев'ять архиєреїв, що прибули на Собор, та численні делегати Собору. У молитві до святого Володимира присутні благали про допомогу задля успішного проведення Собору.

ПАТРІАРШИЙ СОБОР Є ВЕЛИКОЮ ЦЕРКОВНОЮ ПОДІЄЮ

Так окреслив Блаженніший Любомир, Верховний Архиєпископ Києво-Галицький, суть Патріаршого Собору Української Греко-Католицької Церкви, який 13 серпня 2007 року розпочав свою роботу у Києві. Ці слова Глава УГКЦ сказав в Українському домі столиці у промові на завершення церемонії урочистого відкриття IV сесії Патріаршого Собору УГКЦ на тему: «Молодь – у Церкві третього тисячоліття».

IV сесія Патріаршого Собору проходила в Пуші-Водиці під Києвом до 17 серпня 2007 року. На Собор прибуло 180 делегатів із тринадцяти країн світу з усіх епархій УГКЦ (з України, Західної Європи, Австралії та Америки, а також Росії і Казахстану).

ХРИСТІАНСЬКИЙ ФОРУМ СТАВ СВЯТОМ ВІРИ

19 серпня 2007 року у Києві, у день празника Преображення Господнього, на завершення Християнського форуму та IV сесії Патріаршого Собору була відслужена велелюдна Архиєрейська Божественна Літургія. Очолив її Блаженніший Любомир. Співслужили із Предстоятелем УГКЦ одинадцять архиєреїв з України та з-за кордону, представників Патріаршого Синоду Єпископів УГКЦ, та близько ста священників. Своім співом прикрашав Богослужіння зведений хор, який складався із 14 хороших колективів.

ПАРАФІЯ Є НАЙКРАЩИМ СЕРЕДОВИЩЕМ РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОГО ДУШПАСТИРСТВА

«Саме в парафії, середовищі конкретної спільноти, відбувається безпосередня зустріч молодої людини з Богом і Церквою та формується основа її духовного життя». Таку думку висловив о. Юстин Бойко 17 серпня 2007 року на Патріаршому Соборі УГКЦ в Києві. У своїй доповіді він окреслив місце та способи реалізації молодіжного душпастирства в парафії.

ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ МОЛОДИХ ГЕРОЇВ

У четвертий день роботи Патріаршого Собору Української Греко-Католицької Церкви делегати, подолавши понад двісті кілометрів, прибули до невеличкого села Крути, щоби вшанувати своєю присутністю та молитвою героїчний вчинок молодих людей...

МОНАШЕСТВО УГКЦ РОЗДУМУЄ ПРО СВОЄ «СЛУЖІННЯ І ПІСЛАННИЦТВО»

З 20 по 24 серпня 2007 року у Львові, в приміщенні Львівської духовної семінарії Святого Духа (ЛДС), з благословення Блаженнішого Любомира, Глави Української Греко-Католицької Церкви, проходила конференція монашества УГКЦ «Служіння і післанництво». Ця конференція відбувалася в рамках першого в історії нашої Церкви Собору монашества УГКЦ «Преображення у Господі». Собор монашества триває впродовж

(Продовження на 3 стор.)

Новий священник у Львівській Архиепархії

Таїнство Священства є великим Даром Божим та благословенням як для особи, яка його приймає, так і для цілої Церкви. А подія «народження» священника є знаком життєдіяльності церковної спільноти, знаком радості та сповненням заклику Христа про звіщення, поширення серед людей Слова Божого та науки євангельської. Недільна Божественна Літургія в Архикафедральному соборі святого Юра у Львові 12 серпня була також ознаменована уділенням ієрейських свячень дякону Ігорю Микушу з рук Архиепископа Львівського Ігоря. «Такими, кого Господь вибирає, щоби провадити нас до вічного щастя, є священники», – зазначив в часі проповіді Владика Ігор. Беручи до уваги недільний євангельський текст, Архиепископ Ігор зауважив: «Господь створив людину для радості, але її, здається, не так багато в нашому житті. Те, що нас блокує в цьому – це не прощення ближнім. Христос сьогодні акцентує нашу увагу на благодаті прощення, бо хоче дати повноту радості життя. Ніхто з нас не може похвалитись ідеальним життям, але кожного разу, коли ми щиро приступаємо до Тайни Покаяння, отримуємо прощення». Особливими помічниками та служителами людям у їх освяченні є священники. Владика Ігор, звертаючись до новопресвітера Ігоря (Микуша), наголосив на потребі жертвності, великої відповідальності та відданого служіння в любові людям. А на завершення закликав усіх до молитви за священників.

Утворення нової парафії у Львові

Посвячення нової каплиці та офіційна реєстрація нової парафії є подією неординарною у церковному житті Львівської Архиепархії. Саме з цієї нагоди Високопреосвященний Архиепископ Львівський Ігор завітав на новоутворену парафію у місті Львові, що на вулиці Лук'яна Кобилиці. Адміністратор цієї парафії пресвітер Іван Коломієць разом із численними запрошеними священниками, гостями та місцевими парафіянами радо вітали Владика Ігоря на новій парафії Львівської Архиепархії.

Після святкового освячення Архиепископом Ігорем новозбудованої каплиці святого Івана Христителя відбулася Архиєрейська Божественна Літургія. У своїй проповіді в часі Літургії Архиепископ Ігор закликав вірних зосередити свою увагу на недільному євангельському тексті (Мт 9, 1-8). Він наголосив, що в цьому житті кожен із нас завжди може надіятися на Божу допомогу, навіть у найважчі хвилини життя, в часі проблем: «Господь пропонує інший шлях вирішення проблем: не втікати від них, а вирішувати, вступаючи у боротьбу із спокусами. Коли розпізнаємо спокусу, дію злого духа, боремось із цим, заручаючись підтримкою Бога, то неприятели слабне і втікає. Тому ми повинні прийняти цю битву, а не здаватись ворогу».

По завершенні святкової Літургії канцлер Львівської Архиепархії о. М. Яворський зачитав тексти подячних грамот активним парафіянам згаданої парафії, які в особливий спосіб спричинилися до розбудови та розвитку парафіяльного життя, а Владика Ігор уділив їм пастирське благословення. Після цього на церковному подвір'ї Архиепископ освятив воду та окропив нею нову каплицю та усіх присутніх.

Ієрейські свячення в день свята Преображення

Особливим було недільне святкування празника Преображення Господнього у львівському храмі Преображення ГНІХ, що на вулиці Краківській. Архиєрейська Божественна Літургія, яку очолив Владика Ігор (Возняк) у співслужінні сімнадцяти священників, цього дня поєднала радість храмового празника місцевих парафіян зі священницькими свяченнями дякона Андрія Михалейка.

Архиепископ Львівський Ігор у проповіді, пригадуючи значення свята, наголосив: «Господь знає про усе, про кожну людину, її життя, її вчинки, слова та мислі. І щоби людині добре жилося, щоб вона, насамперед, спілкувалася з Ним та уникнула багатьох проблем, Він вказує, що нам, Його створінням, потрібно слухати Його голосу. Він промовляє до нас через своїх пророків-священників, через голос сумління, через зовнішні обставини, а часами дуже незвичайними речами діє на нас, щоби люди схаменулися, коли крокують неправильною дорогою».

Звертаючись до пресвітера Андрія (Михалейка), Архиепископ Ігор закликав його бути добрим прикладом для інших, свідомим відповідальності та вправно виконувати священницьку властивість – заступатися і поправляти, яка слугує характеристикою священнослужителя, правдивого посередника між Богом та людьми.

Після Божественної Літургії Владика Ігор благословив молитвою принесені вірними у храм первоплоди природи та окропив їх свяченою водою. Завершилося святкування урочистим хресним ходом.

В УГКЦ створено Асоціацію українських католицьких семінарій

У ці дні у Львові, в приміщенні Львівської духовної семінарії, ректори духовних семінарій УГКЦ та члени Синодальної комісії священничої формації продовжують роботу над «Програмою священничої формації в Українській Греко-Католицькій Церкві». Влітку минулого року ректори духовних семінарій УГКЦ зустрілись та розпочали роботу над цією програмою. Поштовхом для опрацювання такого документу був Патріарший Синод єпископів Української Греко-Католицької Церкви у 2005 році, основною темою якого було питання формування, виховання та життя священників. У підсумку було вирішено, що для уніфікації важливого процесу вишколу священників потрібно випрацювати певні норми та вимоги, які б увійшли в окремий документ. Написання такого документа було доручено спеціальній синодальній комісії (голова – владика Лаврентій (Гуцуляк)). Саме над опрацюванням питань програми священничої формації, які не вдалося обговорити минулого року, займалися учасники зустрічі цього разу. Важливим підсумком цього річного засідання стало рішення про створення Асоціації українських католицьких семінарій – організації, у яку входять усі семінарії та формаційні доми (епархіяльні та чернечі) УГКЦ. За словами о. Богдана Данила, ректора Духовної семінарії святого Василя Великого у Стемфорді (США), важливість асоціації полягає у двох аспектах: 1) вона допоможе впроваджувати у життя «Програму священничої формації в Українській Греко-Католицькій Церкві»; 2) дасть нагоду для обміну досвідом, якого кожна із семінарій набуває у процесі своєї життєдіяльності.

Департамент інформації УГКЦ

У Києві завершив свою роботу Патріарший Собор

IV сесія Патріаршого Собору проходила в Пущі-Водиці під Києвом від 13 до 17 серпня 2007 року. Тема Собору: «Молодь у Церкві третього тисячоліття». На Собор прибуло сто вісімдесят делегатів із тринадцяти країн світу з усіх епархій УГКЦ з України, Західної Європи, Австралії та Америки, а також Росії і Казахстану. Урочисте відкриття Собору відбулося 13 серпня 2007 року молебнем до святого рівноапостольного Володимира на Володимирській гірці у Києві. В такий спосіб Українська Греко-Католицька Церква не тільки відзначила чергову річницю хрищення України, але й підкреслила, що вона є Церквою Київської традиції, що бере свій початок від 988 року – з часу хрищення Київської Русі. Урочисте відкриття IV сесії Патріаршого Собору продовжилося в приміщенні Українського дому, що на Європейській площі Києва. Із привітальними словами до учасників Собору звернулися Глава УГКЦ, представники християнських Церков і релігійних організацій в Україні та органів державної влади. Кожен день Собору був присвячений окремій темі: покликання молоді та сучасний стан, молодіжне душпастирство, способи його реалізації та структури молодіжного апостоліату. Виголошено десять доповідей та дванадцять співдоповідей. Наймолодший учасник Собору приїхав з Одесько-Кримського ексархату (16 років), а найстаршому учаснику, який походить з Канади, на час проведення Собору виповнилося 75 років. Під час Собору діяло шість секцій: духовна формація і моральне виховання; соціальні проблеми та соціальне служіння; освіта та академічне душпастирство; молодіжні християнські організації, рухи та спільноти; молодь в парафії, військово та медичне капеланство; міжконфесійний діалог – сучасний виклик молоді. В кожній секції було опрацьовано відповідні пропозиції, які винесли на розгляд делегатів Собору. На завершення IV сесії Патріаршого Собору УГКЦ відбулося підсумкове пленарне засідання, на якому було прийнято Соборову резолюцію. На урочистому закритті Собору 17 серпня 2007 року до його учасників звернувся Глава УГКЦ, після чого він урочисто проголосив IV сесію Патріаршого Собору закритою.

Прес-центр Патріаршого Собору УГКЦ

Розмова за круглим столом

Останні події у нашій державі спонукають до їх переосмислення і корекції суспільних відносин. З цією метою Громадським об'єднанням «Християнська Україна» було зініційовано круглий стіл під гаслом «Місія мирянина-громадянина у формуванні української держави».

У розповсюдженому прес-релізі, зокрема, говориться: «У добу секуляризації суспільства і відносності перевірених істин ми хочемо достукатися до кожного небайдужого українця і переконати його, що саме він, конкретно взята людина, є основною цінністю держави і її фундаментом. А, отже, ми започатковуємо громадський рух, який буде пропагувати прості, але надзвичайно потужні стандарти нашого існування: любов до ближнього, справедливість, громадську активність, патріотизм. Ми переконані, що наші слова знайдуть свої серця, і робота над собою кожного з нас дасть величезний плід – гуманну і справедливу Українську державу».

У роботі круглого столу, серед численних його учасників, були присутніми і брали активну участь у дискусії, зокрема, професор історії п. Ярослав Дашкевич, Герой України, академік Української академії мистецтв п. Борис Возницький, народний артист України п. Федір Стригун, віце-ректор УКУ п. Мирослав Маринович, заслужений художник України п. Євген Безніско, політолог п. Тарас Возняк та інші.

Основну думку круглого столу його учасники висловили у своєму Зверненні до всіх мирян-громадян України. Серед іншого читаємо: «Зневага моралі стала постійним атрибутом політики, коли у своєму житті більшість людей не знаходять місця християнським і загальнолюдським цінностям, коли систематично і системно розмиваються основи споконвічної української духовності – мовчати ми не маємо права». Усі, без винятку, учасники круглого столу зійшлися на думці, що таку форму праці необхідно продовжувати, і висловили побажання зустрітися ще не один раз.

Петро ЄВЧИН

Є громада, є капличка – буде і храм

Коли три роки тому з віддаленого храму св. Володимира і Ольги, церкви Вознесіння Христового доносились мелодійні передзвони, мешканці вулиць Княгині Ольги, Айвазовського, Музики, Молдавської, Кобилиці, Боткіна та інших не без заздорності казали: «Добре тим людям, які мають церкви і храми під боком. Нам би хоч капличку...»

– І дочекались, – говорить нині отець-настоятель церкви Різдва св. Івана Христителю о. Іван Коломієць. Парох розповідає, як важко було добитися реєстрації церковної громади, виділення ділянки під будівлю, проведення робіт зі спорудження каплички – адже починали «з нуля».

Насамперед спільними зусиллями вірні мікрорайону домоглися реєстрації новоствореної громади, що сталося 30 січня 2004 року. Потім шляхом пікетувань, збирань підписів, ходін по інстанціях вирішилось питання про виділення території під парохію. Але військова частина ніяк не передавала її церковній громаді. Довелось долучатись народному депутату Михайлу Косіву, який спільно з міністром оборони А.Грищенком зробили усе можливе, щоби землею володіли справжні господарі.

Однак ці господарі ще не мали права розпочати будову. Декілька місяців тривала боротьба за дозвіл приступити до спорудження церковного приміщення. Тільки 7 липня 2005 року парафіяни отримали його з уст колишнього мера міста п. Буняка.

Не гаючи часу, люди на чолі з о. Андрієм Паньківим приступили до закладін підмурівку, придбання матеріалів, відгородження території. У спільних зусиллях об'єдналися робота і молитва. Боже слово в читаному кожен день вищезгаданим священиком молебні і будівельні та благочинні дії парафіян, інших добрих християн сприяли тому, що до кінця року капличку було споруджено. На Різдво Христове 2006 року у ній відбулась перша святочна Служба Божа.

Чимала заслуга тут буквально усіх, але найбільша – добродіїв і добродійок М.Греку, І.Чайківського, В. Грабазя, Р. Ковальчука, М.Мацьків, С.Давидяка, В.Трача, М.Демського, М.Сороки, Н.Проник, Д. і Я.Мазурів.

– Зараз триває вивершення, – продовжує о. Іван. – Виконано утеплювальні та оздоблювальні роботи, закінчується набивання «вагонки».

Щонеділі і в свята у капличці відправляється Утреня, дві Служби Божі, співає хор «Слов'янка» (кер. В.Стефанович). Успішно працює спільнота матерів молитви (кер. О.Охрім), молодь вивчає катехизм (кер. А.Лукачик, випускник Львівської духовної семінарії), діти підготовляються до першого Причастя (уже 30 діточок прийняли його), молодіжна група після Вечірні збирається на лекції.

Ось такі труди і плоди! А яка роль і заслуга панотця Івана Коломієця, який ні слова не сказав про себе? А велика!

Перейшовши з храму св. Володимира і Ольги, настоятель активно керував усіма роботами. Нині старається, щоб якнайшвидше постав гарний іконостас, була старанно упорядкована територія, зведено паркан, величну фігуру Матері Божої і гарно оздоблений хрест. Думки турботливого душпастиря сягають більш віддаленого часу – розроблення проектно-технічної документації, спорудження вже не каплички, а храму. Побажємо ж йому успіху!

Цьогоріч тут проведено велике свято: 8 липня Високопреосвященний владика Ігор у співслужінні з багатьма священиками відправив першу в цьому храмі Архидієвську Службу Богу, освятив новозбудовану капличку, привітав парафіян з їхнім храмовим святом.

Володимир ЗАВАДА
Світлина Галини ВІНОГРАДСЬКОЇ

кількома рядками...

(Продовження, початок на 2 стор.)

шести років – від 2003 до 2008-го. Почергово відбуваються спершу підготовча конференція, а відтак – підсумкова сесія.

СУЧАСНА МОЛОДЬ ВІДЧУВАЄ ГЛИБОКУ ПОТРЕБУ В ДУХОВНИХ ОРІЄНТИРАХ

Такими є результати досліджень, оприлюднених Лабораторією соціальних досліджень 14 серпня 2007 року в ході засідань Патріаршого Собору УГКЦ. Водночас директор Лабораторії Ігор Марков зазначив, що невміння зарадити собі в житті та відсутність компетентних порадників спричинили появу в молоді власної системи духовних цінностей, засадничо далеких від християнства.

УКРАЇНЦІ АВСТРАЛІЇ РАДО ВІТАЛИ ПРЕОСВЯЩЕНОГО ВЛАДИКУ БОГДАНА (ДЗЮРАХА)

Нещодавно завершився душпастирський візит Преосвященного владика Богдана (Дзюраха), Секретаря Патріаршого синоду єпископів УГКЦ, єпископа-помічника Київської архієпархії, до Австралії. Візит відбувся з благословення Блаженнішого Любомира та на запрошення місцевого єпарха українців греко-католиків в Австралії, Океанії та Новій Зеландії Преосвященного владика Петра (Стасюка).

НОВІ ПРИЗНАЧЕННЯ В УГКЦ

28 липня 2007 року у Ватикані було повідомлено про те, що Святіший Отець Венедикт XVI, Папа Римський, призначив Преосвященного владика Іринія (Білика), ЧСВВ, дотеперішнього єпарха Бучацького УГКЦ, Каноніком Папської базилики Santa Maria Maggiore, а також призначив Апостольським адміністратором (sede vacante ad nutum Sanctae Sedis) Бучацької єпархії отця Дмитра Григорака, ЧСВВ – дотеперішнього настоятеля василіянського монастиря в Луцьку, пароха місцевої парафії.

НЬЮ-ВЕСТМІНСТЕРСЬКУ ЄПАРХІЮ УГКЦ У КАНАДІ ОЧОЛИВ ВЛАДИКА КЕНЕТ (НОВАКІВСЬКИЙ)

Ректора Української католицької семінарії Св. Духа в Оттаві о. Кенета Новаківського призначено єпархом Нью-Вестмінстерським. 24 липня 2007 року у церкві Святої Марії відбулася архиєрейська хіротонія ієрея Кенета.

У БРАЗИЛІЇ ПРИЗНАЧЕНО ШЕ ОДНОГО АРХИЄРЕЯ УГКЦ

У Ватикані повідомлено про те, що Святіший Отець Венедикт XVI поблагословив рішення Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви про призначення о. Даниїла Козлинського, душпастиря Куритибської єпархії УГКЦ у Бразилії, єпископом-помічником Куритибської єпархії

ВЛАДИКА СОТЕР СТЕФАН (ОРТИНСЬКИЙ) – ПЕРШИЙ ЄПИСКОП ДЛЯ ГРЕКО-КАТОЛІКІВ У США

Цього року Філадельфійська митрополія та ціла Українська Греко-Католицька Церква святкує 100-літній ювілей від часу приїзду до США першого греко-католицького єпископа – владика Сотера Стефана (Ортинського). Головні святкування відбудуться 30 вересня 2007 року в катедральному соборі Непорочного Зачаття у Філадельфії. Їх учасниками, зокрема, будуть Блаженніший Любомир, Верховний Архидієвський УГКЦ, та владика, члени Патріаршого Синоду Єпископів УГКЦ.

БЛАЖЕННІШИЙ ЛЮБОМИР ЗУСТРІВСЯ ІЗ НАРОДНИМ АРТИСТОМ УКРАЇНИ ПАВЛОМ ДВОРСЬКИМ

Нещодавно Блаженніший Любомир, Глава УГКЦ, у приміщенні резиденції Верховного Архидієвського УГКЦ у Києві прийняв народного артиста України Павла Дворського. Відомий в Україні та за її межами співак та композитор впродовж минулого місяця давав у США благодійні концерти, отримані від яких кошти було передано на будівництво Патріаршого собору Воскресіння Христового.

**КАТОЛИКИ БРАЗИЛІЇ
ПЕРЕХОДЯТЬ У СЕКТИ**

Інтриги сект є для латиноамериканських Церков «великою драмою» – про це під час своєї доповіді в папському університеті Regina Apostolorum у Римі говорив новий префект Конгрегації зі справ духовництва, кардинал із Бразилії Клаудіу Уммес. За його даними, у Бразилії щороку до сект переходить один відсоток католиків.

У 1991 році в найбільшій на Землі католицькій країні 83% населення становили католики. Зараз ця цифра знизилася до 67 відсотків. Кардинал не закликає до війни проти сект, але задається питанням, «чому Церква не веде охрищених до Христа?». Однак прелат виражає оптимізм у зв'язку із проведенням Латиноамериканської Єпископської Конференції (CELAM), яка скликається у бразильському місті Апаресіда. Спеціально до цієї зустрічі розроблений «Місіонерський план у масштабах континенту». Новий місіонерський наступ повинен започатковуватись мирянами у церковних парафіях, вважає кардинал Уммес.

В ІТАЛІЇ ЗАПЛАКАЛО ДИТЯТКО ІСУС

Церква св. Патріка в містечку Сабінал під Сан-Антоніо найближчим часом може стати місцем масового паломництва католиків. Недільного дня 4 лютого там сталася подія, яку парафіяни називають не інакше як чудом: скульптура немовляти Ісуса почала буквально... заливатись сльозами. У всякому разі, так стверджує понад сорок чоловік, які присягаються, що бачили це надзвичайне явище на свої власні очі.

Почалося все, коли регент церковного хору Марія Аланіс вирішила прикрасити зал чимось гарним до недільної меси. Понишпоривши у сховищі, вона витягла звідтіля симпатичну фігурку маленького Спасителя і принесла її до храму. Марія (ім'я, що цілком підходить до обставин) одягла Ісуса в дитячий одяг, так що скульптура виглядала майже як справжня дитина, після чого поклала її на стіл у глибині амвону. Коли ж меса підходила до кінця, регент повернулася, щоб віднести фігурку Христа на місце. І отут побачила на його обличчі сльози. Іншими словами – краплі рідини, схожої на гліцерин, що стікали по обличчі. Марія негайно поклікала священника, о. Педро Моліну, який засвідчив, що сльози проступали з очей Ісуса приблизно півгодини, що могли бачити й інші уражені цим парафіяни. Їм, до речі, було дозволено зробити фотографії «чуда» за допомогою камер мобільних телефонів.

**ГІМЛЕР ШУКАВ СВЯТИЙ ГРААЛЬ В
ІСПАНЬКОМУ МОНАСТІРІ**

Головний есеївець Генріх Гімлер під час війни таємно відвідав Іспанію з метою відшукати святий грааль, стверджує автор недавно опублікованої книги «Збезчещений монастир» письменниця Монсеррат Ріко Гонгора.

За її словами, Гімлер побував у знаменитому монастирі Монсеррат біля Барселони, де розраховував виявити грааль – чашу, яку, як вважається, Ісус Христос освятив на Тайній вечері. Як пише автор книги, рейхсфюрер СС думав, що пред'явлення прав на святий грааль допоможе Німеччині виграти війну й подарує йому надприродні властивості.

Гімлер, як і інші нацистські лідери, поділяв переконання, що Ісус був зовсім не «Царем юдейським», а виводив своє коріння від арійців, пише автор.

Дослідниця мала розмову з колишнім ченцем, який у 1940 році одержав від влади наказ зустріти Гімлера під час його візиту, пише британська газета «Інdependent». Андреу Ріполь Нобле, пенсіонер, що живе в будинку перестарілих неподалік Барселони, виявився тоді єдиною людиною в обителі, який знав німецьку мову, – йому й веліли допомогти Гімлеру у пошуках. Він розповів про те, як глава СС приїхав у Монсеррат, натхненний оперою Вагнера «Парсіфаль»: у ній згадується, що святий грааль може зберігатися в «чудесному замку Монсальват у Піренеях».

Щоб пам'ятали: свідки віри 2006 року

Як звичайно, наприкінці року був підведений підсумок місіонерської діяльності у всьому світі. За даними аґентства «Fides», у 2006 році було вбито 24 місіонери – це на одну людину менше, аніж у 2005-му. Серед них – священники, монахи та миряни, які займалися пастирським служінням (у списку – імена не лише місіонерів, але й мирян, які належали до помісних Церков, котрі воліли віддати свої життя, але не відмовитися від свого свідоцтва та апостольського служіння). Тіла багатьох із них знаходили через кілька годин, іноді навіть днів після смерті. Аґентство «Fides» не вдалось до терміну «мученик», оскільки це є прерогативою Церкви, посилаючись при цьому також на недостатню інформацію як про самі жертви, так і про обставини їхніх смертей.

І все-таки боргом кожного з нас є молитва за них та пам'ять про їхню жертву, зроблену перед Богом, і за все, що вони зробили на благо Церкви в усьому світі своїм служінням для людського розвитку та евангелізації.

Папа Венедикт XVI при читанні молитви «Angelus» 24 вересня, згадуючи про італійську місіонерку сестру Леонелу Сгорбаті, убиту торік, відзначив «свідоцтво безлічі християн, які в мовчазній смиренності віддають життя служінню іншим заради справи Господа Ісуса, діючи конкретним чином як слуги любові... Від деяких іноді потрібне вище свідоцтво кров'ю... Безсумнівно, іти за Христом важко, але, як говорить Він, лише той, хто губить життя заради Нього та Євангелія, урятує його (пор.: Мр.8,35), наповнивши своє існування змістом. Немає іншого шляху, щоб бути Його учнями; немає іншого шляху, щоби свідчити про Його любов і прагнути до евангельської досконалості».

Африка стала континентом, де було вбито найбільше місіонерів: 9 священників, одна черниця та одна мирянка, що займалася місіонерською діяльністю. Другим континентом за кількістю насильницьких смертей стала Америка: там було вбито 6 священників, один чернець та один мирянин, який допомагав ордену селезіян. У Бразилії було вбито двох місіонерів. В Азії пролилася кров двох священників, однієї черниці та одного мирянина. У Туреччині був убитий італійський місіонер. Не можна також забувати про безліч «невідомих воїнів» у віддалених куточках нашої планети, про смерті яких, можливо, ніколи не буде повідомлено. Залишається лише сподіватися, що їхнє число невелике.

«З особливою духовною близькістю я думаю про католиків, які залишаються відданими престолу Петра і часто відмовляються іти на компроміс ціною величезних страждань. Уся Церква захоплюється їхнім прикладом і молиться, щоб у них не виснажувалися сили для служіння, розуміючи, що їхнє горе – джерело перемоги, хоча зараз це може бути розцінене як поразка», – сказав Венедикт XVI при читанні молитви «Angelus» 26 грудня 2006 року.

Ватикан про демографічні проблеми людства

Святий Престіл закликав міжнародне співтовариство приділяти більше уваги демографічній політиці, що «проявляє повагу до гідності людини». Архієпископ Челестіно Мільоре, постійний спостерігач Ватикану при ООН, виступив із таким закликом, звертаючись до членів Комісії ООН з питань населення та розвитку на робочій сесії комісії, яка була присвячена темі «Національний досвід у питаннях населення: міжнародна інтеграція й розвиток».

«У минулі роки похмурі прогнози стосовно складу та чисельності народонаселення землі призводили до радикальних політичних курсів у цій області, які, у свою чергу, викликали різні серйозні проблеми», – заявив архієпископ Челестіно, маючи на увазі падіння рівня народжуваності та помітний дисбаланс у чисельності чоловіків і жінок у суспільстві. На думку дипломатичного представника Ватикану, «для забезпечення стійкого й розумного розвитку народонаселення землі необхідно виробити таку політику, у центрі якої були б інтереси людей». Про це повідомляє прес-служба Святого Престолу.

Підкреслену увагу стосовно проблем демографії та захисту життя виявила римська католицька газета «Авеніре» («Майбутнє»). Вона опублікувала статтю про загрозливу кількість випадків штучного переривання вагітності в Росії. З посиланням на дані Мінздраву РФ, видання повідомляє, що в Росії щорічно роблять від 1 млн. 600 тис. до 1 млн. 700 тис. медичних абортів. При тому лише менша кількість вагітностей – півтора млн. у рік – завершується народженням дитини. Автор статті журналіст Джованні Бенсі вказує, що ще декілька років тому число абортів доходило до 2,5 млн. випадків у рік. Подібна практика оцінюється як «руйнівна» як із санітарних міркувань (від 10 до 15 відсотків таких операцій проходять із ускладненнями), так і з демографічної точки зору (7-8 відсотків жінок залишаються після хірургічного втручання безплідними).

Римські базиліки перейменовані у «папські»

Папа Римський Венедикт XVI вирішив відмовитися від найменування чотирьох базилік Риму «патріаршими». Відтепер найбільші храми Вічного міста будуть називатися «папськими базиліками». Мова йде про ватиканську базиліку св. Петра, Латеранську базиліку св. Івана (катедральний собор Риму), св. Павла «Поza стінами» та св. Діви Марії (Санта Марія Маджоре).

Про перейменування оголосив на прес-конференції 11 грудня кардинал Андреа Кордеро Ланца ді Монтеземоло, архипресвітер базиліки св. Павла. Прелат пояснив, що Папа більше не вважає термін «патріарша базиліка» доречним – у цьому найменуванні простежується зв'язок із титулом «Патріарх Заходу», від якого понтифік уже відмовився. Кардинал ді Монтеземоло вважає, що термін «папська базиліка» краще відповідає дійсності – кожен із згаданих чотирьох храмів був колись освячений самим Папою, у кожному з них є спеціальний папський вівтар, на якому має право служити месу тільки сам понтифік або його делегат.

Поліція Риму просить Ватикан допомогти їй у боротьбі із сатаністами

Глава римської поліції звернувся до Ватикану із проханням допомогти в створенні спеціального підрозділу з боротьби із сатанінськими культурами. Начальник поліції Риму Джанні де Дженнаро повідомив, що в новий відділ, який називатиметься аббревіатурою SAS, увійдуть 15 поліцейських та психологи-консультанти. Він попросив Святий Престіл рекомендувати йому священників, які могли б надати допомогу відділу з боротьби із сатанізмом, повідомляє Regions.Ru з посиланням на Catholic World News.

За словами римських поліцейських, останнім часом сатаністські групи постійно «спливають» при розслідуваннях сексуальних злочинів та у зв'язку із наркотоорганізацією.

Історична виставка, присвячена конклавам, що обирають Римських Пап

В італійській столиці відкрилася оригінальна документально-художня виставка, присвячена одним із найтаємничіших зборів вищих ієрархів Римо-Католицької Церкви – конклаву. Виставка названа латинським гаслом «Хабемус Папам» («У нас є Папа»), яке вимовляється з балкона собору св. Петра відразу ж після обрання Римського первосвященника.

Експонати розміщені в представницькому залі Латеранського палацу, де в 1929 році були підписані Латеранські угоди між Святим Престолом та Італійським королівством. В експозиції представлені цінні твори мистецтва та документальні матеріали з найважливіших ватиканських і римських зборів: вони ілюструють історію та обряди надзвичайно складного церемоніалу, що починається після кончини Папи Римського й завершується скликанням конклаву для обрання його спадкоємця.

«Мандрівкою в історію» назвала газета «Оссерваторе Романо» цю виставку, організовану Європейським Центром з туризму та Ватиканських музеїв, за підтримки Римської провінції та при співробітництві Ватиканської апостольської бібліотеки, Бюро літургійних церемоній, а також Капітули Патріаршої базиліки св. Івана Хрестителя.

Кенійський архієпископ закликає вірних не ходити на месу до левеєвистів

Архієпископ Найробі Ндінгі Мвана а'Нзекі поширив на парафіях своєї архидієцезії пастирський лист, у якому закликає паству остерігатися членів Братства св. Пія Х. Ці послідовники французького традиціоналіста архієпископа Марселя Левеєра недавно відкрили в кенійській столиці свою парафію.

«У цій новій церкві служать члени схизматичної групи левеєвистів, які відмовляються визнавати владу Папи та місцевого єпископату, – пише архієпископ Ндінгі. – Тому я прошу усіх католиків, членів Церкви, заснованої самим Ісусом Христом, що перебувають у повній сопричасті з Папою та католицькою ієрархією, відмовитися від відвідування цієї церкви». У той же час прелат закликав усіх вірних молитися за повернення членів Братства св. Пія в лоно Вселенської Церкви.

Традиціоналістський храм Богоматері – Помічниці християн і святого Хреста відкрився наприкінці січня в районі Найробі Лавінгтоні. За даними кенійської газети Daily Nation, більшість парафіян нової левеєвистської церкви – біженці з Руанди, Бурунді, Ефіопії та Судану.

На фото: засновник Братства св. Пія Х екскомунікований кардинал Левеєр

Десяти заповідей в XXI столітті вже не вистачає

Багато чого змінилося з тих пір, відколи Мойсей за велінням Господа зійшов на гору та прийняв десять заповідей на кам'яних скрижалях. Зараз потенційних авторів одинадцяті заповіді приваблюють підставки для пива, а свої варіанти вони надсилають по SMS. Методисти – представники протестантської церкви, що проповідує послідовне, методичне дотримання релігійних приписів, релігійну смиренність, терпіння та тверезість, об'єднали свої зусилля із сатиричним релігійним сайтом «Ship of Fools» («Корабель дурнів») у рамках конкурсу, організованого з метою придумати ще одну заповідь. Про це повідомила британська газета «The Times». Методисти твердять, що після трьох тисячоліть десяти заповідей уже мало, і пропонують мобільні телефони з камерами як призи за п'ять найкращих нових заповідей. П'ятсот варіантів уже були послані за допомогою текстових повідомлень. Один із організаторів заявив, що цей конкурс дозволяє людям «погратися у Мойсея»: «Церква протягом тривалого часу говорила людям: «Так робити не можна». Ми ж подумали, що прийшов час, щоб у кожного з'явився шанс заявити Церкві, чого він хоче».

Серед запропонованих заповідей є й такі: «Не турбуй!», «Ніколи не повідомляй свій пароль стороннім!», «Зупини війну!» та «Знищ усе упакування!». Незважаючи на прихильність до тверезого способу життя, методисти рекламують свою акцію, використовуючи підставки під пивні кухлі, які поширюються в барах та пабах по всій Британії. Представник Церкви методистів Рів Джонатан Керрі говорить: «Ми сподіваємося, що люди захочуть колекціонувати підставки під напої й поштові листівки, будуть обговорювати їх із друзями та використовувати швидкий і популярний спосіб SMS, щоби посилати нам свої ідеї. Редактор сайту shipoffools.com Саймон Дженкінс зазначає, що мета конкурсу полягає у тому, щоби наблизити десять заповідей до народу. Кращі варіанти організатори планують опублікувати у книзі».

Довідка: Методистська церква – протестантська церква, розповсюджена головним чином у США та Великобританії. Виникла в XVIII столітті, відокремившись від Англіканської церкви.

Папа Римський готує проголошення 17 нових кардиналів

Папа Римський Венедикт XVI ухвалив рішення щодо призначення нових кардиналів – «князів Церкви». Друга за рахунком за час його понтифікату консисторія – особлива сесія, на якій будуть оголошені імена нових кардиналів, – відбудеться в листопаді цього року, а список обранців буде оголошений 24 жовтня.

Число кардиналів-«вибірників», тобто таких, що не досягли 80-літнього віку і мають право голосу на конклаві, становитиме наприкінці жовтня 103 особи, а, згідно з укладом Папи Павла VI від 1970 року, їх повинно бути 120. Таким чином, варто очікувати, що Венедикт XVI назве 17 імен нових членів кардинальської колегії – «ареопагу» Римо-Католицької Церкви.

Нині загальна кількість кардиналів (після недавньої кончини колишнього архієпископа Парижа Жан-Марі Люстіже) становить 182.

Урочиста церемонія вручення кардинальських головних уборів та золотих перснів, а також приведення до присяги повинні відбутися 23 листопада в соборі святого Петра.

Називаються також імена деяких найбільш імовірних кандидатів із числа довірених співробітників понтифіка: голова Італійської єпископської конференції архієпископ Ґенуї Анджело Баньяско, архієпископ Палермо Паоло Ромео, хранитель апостольської бібліотеки Раффаеле Фаріна й інші.

ЧЕРЕЗ 15 РОКІВ У ВИФЛЕЄМІ НЕ ЗАЛИШИТЬСЯ ХРИСТИЯН, ВВАЖАЄ МІСЦЕВИЙ ЖУРНАЛІСТ

Становище християн, які мешкають у місті Христового народження, «дуже небезпечно», заявив власник розташованої в Бейт-Сахурі християнської телевізійної станції «Аль-Махд» («Різдво») Самір Кумсієх. «Думаю, що через 15 років у Вифлеємі не залишиться християн», – сказав цей арабський журналіст, якому, за його словами, уже неодноразово погрожували смертю, а недавно кинули в будинок запальну бомбу.

За словами С.Кумсієха, понад 160 випадків нападу на християн з боку мусульманських груп зареєстровані у Вифлеємі за останні кілька років. Ізраїльська газета «Джерузалем пост» повідомляє, що метою більшості подібних інцидентів є захоплення приналежної християнам нерухомості і поступове «вичавлювання» їх з регіону.

«Ми живемо в стані хаосу й беззаконня», – говорить житель Вифлеєму Едвард Салама, який скаржиться на відсутність допомоги з боку палестинської поліції та органів безпеки.

«Щодня ми чуємо про ще одну християнську родину, яка емігрувала до США, Канади або Латинської Америки. Сьогодні християни становлять менше 15% місцевого населення», – повідомив виданню бізнесмен-християнин, який просив не розкривати його імені. За його словами, місцеві мусульмани усе активніше захоплюють власність «іновірців», оскільки вважають, що тепер «християни стали легким здобутком», повідомляє «Інтерфакс-релігія».

СЕНСАЦІЙНА ЗАПИСКА

У бібліотеці університету Йєни і федеральної землі Тюрінгія зроблено важливе відкриття: виявлено записку, яка підтверджує, що августинський чернець і професор теології Мартін Лютер дійсно прибив до дверей замкової церкви свої 95 тез проти зловживань, пов'язаних із продажем індульгенцій у середньовічній Католицькій Церкві.

Незважаючи на те, що в більшості підручників історія представлена саме таким чином, самі історики ставили її під сумнів: одні вважали, що він просто зачитав свої тези перед церковними дверима, а інші – що Лютер розіслав тези іншим професорам, аби викликати наукову дискусію. Багато учених вважали, що історія про прибиті до дверей 95 тез – просто легенда, яка не має підтвержень в достовірних історичних джерелах. Вони стверджували, що це – вигадка прихильників Лютера, які таким чином хотіли підсилити драматургію його виступу вже після смерті самого реформатора.

Знайдений запис був виявлений в німецькому перекладі Нового Завіту 1540 року. Її залишив Георг Ререр, особистий секретар Лютера і товариш у всіх його подорожах. Ререр написав: «У 1517 році, в навечір'я свята Всіх Святих доктор Мартін Лютер прибив у Віттенберзі на церковних дверях свої тези про індульгенції».

Записку Ререра знайшов доктор Мартін Трій, науковий співробітник фонду, який опікується місцями, пов'язаними з історією лютеранської реформації. «Унікальність запису у тому, що він був зроблений ще за часів життя реформатора», – заявила Сабіна Веферс, директор університетської бібліотеки.

ВСТАНОВЛЕНО МІСЦЕ ЗНАХОДЖЕННЯ ГОЛОВНОЇ ЄВРЕЙСЬКОЇ СВЯТИНИ – ДРУГОГО ХРАМУ

Професор Йосеф Патріх з інституту археології Єрусалимського університету стверджує, що виявив точне місце знаходження головної жидівської святині – Другого Храму і жертовника, повідомляє газета «Маарів». До цього часу місце, де знаходився цей храм, залишалося невідомим. Висувалися різні версії, однак професор Патріх стверджує, що низка знахідок, які раніше ігнорувалися, вказує, де саме перебувала головна святина жидів.

За його словами, про це свідчить величезна криниця, що знаходиться під верхнім плато Храмової гори, на вільному просторі в її

(Продовження на стор. 8, 9)

18-19 серпня у столиці України проходив форум християнської молоді під промовистою назвою «Молодь. Церква. Україна». Тисячі молодих хлопців та дівчат приїхали до Києва з усіх куточків світу, щоби засвідчити свою вірність Богові, Україні та Греко-католицькій Церкві. З'їзду передували тижневий патріарший собор «Молодь у Церкві третього тисячоліття», на якому духовний провід УГКЦ з усіх куточків світу намагався знайти спосіб, за допомогою якого можна було повернути молодь до Церкви...

ВСІ ДОРОГИ ВЕЛИ ДО КИЄВА (нотатки зі з'їзду молоді в Києві)

Графік форуму був надзвичайно насиченим та цікавим. Одразу після поселення молодь одягла подаровані білі футболки, кепки та сумки і помандрувала в екскурсію Києвом. Найбільшу цікавість у гостей викликали київські собори та майдан Незалежності. Поклонившись столичним святиням, молодь

Паралельно з фестивалем у приміщенні Міжнародного виставкового центру відбувалось інше цікаве дійство – «відкритий простір» або, інакше кажучи, дискусійний стіл молоді. Проходив він у своєрідний спосіб під гаслом «Бути щасливим – разом у Церкві, з Богом». Варто зазначити, що

українських хлопців та дівчат на всесвітній День молоді, який відбудеться наступного року у Сіднеї. Натомість промова о. Василя Говери з Казахстану була об'ємною і настільки відвертою, що одразу знайшла прихильність учасників форуму. Зокрема, о. Василь розповів, що практикуючі християни в Казахстані постійно стикаються

повернувшись до патріаршого собору УГКЦ на офіційне відкриття форуму. Незмінним ведучим тут був о. Йосиф Мілян, який і виголосив першочергову промову. За його словами, молодь збиралася на форумі для того, щоби оновити своє життя у Церкві. Також о. Йосиф зробив невеличкий екскурс у минуле і пригадав, як у 1933 році митрополит Андрей Шептицький зібрав 120 тисяч молодих людей, які у ці важкі часи переслідувань і цькувань засвідчили свою відданість Христові. Лише через тривалий проміжок часу – у 1991 році – було відновлено такі з'їзди. Як зазначив о. Йосиф, цього року молодь збиралась на схилах Дніпра, де була охрищена Русь, саме для того, щоби відновити хресні обіти, дані нашими предками, та засвідчити свою єдність із Богом.

Після відкриття форуму розпочався IV фестиваль сучасної духовної пісні «Відлуння», на якому свої таланти продемонстрували найвідоміші хори. Зокрема, чудовим співом веселили небеса та гостей форуму львівські хори «Soli Deo», «Вірую», «Слов'янка», «Теотоκος», а також дрогобичанка Мілія Кобільник, яка, до речі, виконувала авторські пісні на слова відомих українських поетів Ліни Костенко, Марії Матіос та інших. Важко перелічити усіх учасників фестивалю, але можна з упевненістю сказати, що це стало ще одним вагомим кроком на шляху розвитку нової сакральної пісні і зіграло духовним теплом та емоціями тисячі молодих душ.

найбільше молодь цікавили питання харизматичного руху, об'єднання Церков, навернення людей до Бога, як бути щасливим, чи можуть бути щасливі мішані шлюбні, чому декому дуже важко зустріти кохану людину, як можна змінити людину тощо.

Наступним пунктом плану форуму були привітальні слова духовних провідників УГКЦ, а також офіційних осіб держави. Молодь бурхливими оплесками вітала кожне звернення, а тим паче, що гості були дуже красномовними, відвертими і давали багато корисних порад. Зокрема, філадельфійський владика Іван Бура застерігав молодь не ставати рабами сучасних злих впливів. Надзвичайно приємно відзначити екуменічний вимір форуму, адже привітати греко-католицьку молодь прийшов і голова комісії у справах молоді УПЦ Київського патріархату, який зазначив, що будь-яка співпраця з молоддю має надзвичайно велике значення для всієї України. Також не можна не згадати і привітання Віктора Ющенка, яке зачитав перший заступник глави секретаріату України Іван Васюник. Серед іншого звучало: «Вірую, що форум ще більше запалить ваші серця любов'ю до Бога та України». А ось представник німецького благодійного фонду «Реновабіс» Йоаким Зомер чітко підмітив, що проблеми німецької та української молоді дуже подібні і повинно бути одне спільне рішення, яке допоможе організувати життя молоді у злуці з Ісусом Христом. Небагатослівним був о. Симон з Австралії, який запропонував

з висміюванням та багатьма іншими труднощами, в них вважається подвигом прийти в неділю до храму і показати своє християнське коріння. Надзвичайно лаконічним та хвилюючим було привітання о. Льюїса Глинки з Аргентини, яке сколихнуло не одне молоде серце: «Майте глибоку віру в Бога, майте любов до Матінки Божої і будуйте Україну!»

Але, здається, найпалкіше українська молодь зустрічала свого духовного провідника Блаженнішого Любомира Гузара, який щиро подякував молоді за те, що так чисельно з'їхалася до Києва, і наголосив, яке велике значення для УГКЦ має цей форум. А також додав: «Нехай вогонь Божої благодаті, що є у ваших серцях, загорить так, щоби загоріли серця тих, які довкруги вас». Блаженніший

Любомир не стримав сліз радості, а молодь – своєї щирої відданості і поваги до нього.

Після офіційної частини, як і годиться на молодіжних з'їздах, розпочалась розважальна програма. Цього вечора молодь розважали Тарас Курчик, «Пікардійська терція», «Мандри», «Друга ріка», «Мері», Павло Дворський та інші. Розпочалась розважальна програма гімном «Ти Україну благослови», написаним Тарасом Курчиком до приїзду в 2001 році Святішого Отця

Івана Павла II в Україну. Молодь шаленими оваціями вітала записаний на касеті голос Святішого Отця, який ніби вчора промовляв до них із Сихова: «Дорогам українська молоде...». Закінчився концерт грандіозними феєрверками.

Після концерту молоді люди повечеряли та взяли участь у Вечірні. Кожен мав нагоду висповідатись, помолитись і попросити у Бога всього найбажанішого. Атмосфера була настільки спокійною, що ніби провокувала на глибокі роздуми, блукання у своїй душі, мріях, на розмову з Богом. Опівночі розпочалися нічні чування. Незважаючи на втому, більшість учасників форуму проігнорували сон і всю ніч чували. Молоді люди бавились у веселі ігри, молилися, співали побожних пісень. Головною родзинкою чувань стали повчання священика, який зміг знайти спільну мову з молоддю. Приємно здивувала сама форма викладу повчань, адже священик у жартівливій формі пояснював і прищеплював молодому цвіту України головні життєві істини – віру в Бога та важливість моральних цінностей. Ні для кого не є таємницею, що молодь дуже полюбляє, коли з ними розмовляють на їхній мові, користуються їхнім сленгом.

Закінчилися чування о шостій годині ранку. А вже о 8-й розпочалась Утреня, яку о 9-й продовжила довгоочікувана всіма Архирейська Служба Божа, очолена Главою УГКЦ Любомиром Гузаром. Після святої Літургії відбулося традиційне освячення фруктів. Організатори Форуму придбали для цієї нагоди 5 тонн фруктів, які після освячення роздали всім бажаючим. Навіть тут не обійшлося без прославленої в анекдотах української

роzumіла, що молодь приїхала на зустріч з Богом, і політиці тут місця нема. Приємно було спостерігати міцну дружбу української християнської молоді. Тут навіть за два дні зав'язувались між людьми щирі стосунки, а що вже говорити про людей, які давно знайомі. Грандіозне враження залишила зустріч молоді з Товариства українських студентів-католиків «Обнова», які з'їхалися сюди зі Львова, Тернополя, Чернівців та Івано-Франківська. Одразу стало зрозумілим, які рідні між собою ці люди. І коли прийшов час розлучатися, молоді люди з неохотою займали місця в автобусах і, здавалося, хотіли зупинити час, адже розлучалися люди, які за два дні встигли стати великою міцною християнською родиною. Але час був, як завжди, невблаганний і автобуси роз'їхалися у різні сторони. Зізнаюся чесно, що ностальгія за Києвом була дуже великою. Проте віриться, що Господь Бог ще обов'язково знайде спосіб, щоби знову зібрати нас разом на подібний з'їзд. Може, це буде всесвітній молодіжний форум, і пройде він у Києві? Так би хотілося...

Ірина МАМЧУРОВСЬКА

КОМЕНТАР ДЛЯ «МЕТИ»

Михайло ПРИЙДУН,
голова комісії у справах мирян Львівської архієпархії

Цей форум був ніби завершенням Патріаршого собору, який випрацьовував питання молодіжної політики і дав змогу молоді долучитися до нього в ці два останні дні. Молодь могла з'їжджатися від деканатів у довільній кількості, якихось обмежень не було. Суттєвих проблем у підготовці та проведенні форуму не виникло. Варто зазначити, що такого роду захід в Україні проводився вперше. На форумі працювало дуже багато волонтерів. Це переважно були лідери молодіжних християнських організацій, які попередньо проходили десятиденну школу мирянського лідерства в м. Новояворівськ. На форумі було близько 8 тисяч учасників. Традиційно найбільше молоді приїхало зі Львова та Тернополя. Також доїхалися представники з Казахстану та східної України – з Харківського та Одесько-Кримського екзархатів. Загалом форум пройшов успішно, хоча й тут не обійшлося без прикрих нюансів. Зокрема, зовсім не очікуваною була поведінка деяких молодих людей – були присутні випивка та сигарети. Хоч здавалося б, що люди, які приїхали сюди за рекомендацією своїх парохів, такого не мали би вчиняти. Але оскільки не було належного контролю за цими людьми з боку їх парохів, то люди поводитися вільно. Проте це лише перший наш досвід проведення такого роду заходів, і тому важко було попередити заздалегідь таку ситуацію.

ДОЗВІЛЛЯ І ЙОГО ХРИСТИЯНСЬКА ВАРТІСТЬ

Першу згадку про потребу відпочинку ми зустрічаємо вже у Книзі Буття: «І благословив Бог сьомий день і освятив його; того бо дня спочив Бог від усього Свого діла, що, творячи зробив був» (Бут 2,3). У Законі Мойсея спочинок сьомого дня приписується людині вже як заповідь: «Пам'ятай на відпочинковий день, щоб святити його. Шість днів працюватимеш і робитимеш всяке діло твоє. День же сьомий – відпочинок на честь Господа Бога твого» (Вих 20,9-10). Ця заповідь підкреслює основний аспект відпочинку, який стосується відношення людини до свого Творця: відпочинок святого дня не повинен бути лише відсутністю діяльності, – його потрібно святкувати на Божу честь. У Новому Завіті наш Спаситель і Бог Ісус Христос підкреслює також і людський аспект цієї заповіді: «Суботу встановлено для людини, а не людину для суботи» (Мр 2,27), вказуючи на те, що старозавітня заповідь шанування святого дня є не лише Божим законом, накладеним на людину як вимога вшанування Божої величі, але й водночас Божим милосердям для людини. Бог жаліє своє створіння і хоче, щоб людина також відпочила і набралась сил для наступного трудового тижня.

Встановивши Новий Завіт у своїй Крові (пор. Єр 31,31; Мт 26,28; Мр 14,24; Лк 22,20; 1 Кор 11,25), Ісус Христос вибрав своїм Воскресінням для цього Завіту новий святий день – «перший день тижня» – неділю, яка є водночас сповненням старозавітньої суботи у значенні святкування Божого творіння та Божого спочинку (див. Бут 2,3), днем Христовим – щотижневим святкуванням дня Христового Воскресіння, днем Церкви, у якій вона вперше об'явилася людям, і днем повноти дару Святого Духа (пор. Ді 2,1-41), «Восьмим днем» – образом

есхатологічного сповнення земної мандрівки та вічного Божого Царства. Неділя є також днем людським – днем спочинку людського духа і тіла, радості та братньої солідарності з ближніми – днем діл милосердя та апостоляту.

«Зміна між працею та відпочинком бажана самим Богом; Він вбудував її у людську природу, як ми це бачимо в оповіді про створення у Книзі Буття (пор.: Бут 2,2-3; Вих 20,8-11): відпочинок є чимось «священним», оскільки

він є людським способом відсторонення від часом надмірно вимогливого циклу земних завдань, для того, щоб наново утвердитися в переконанні, що все є твором Бога. Існує ризик, що дана людині Богом надзвичайна влада над створіннями може довести людину до забуття, що саме Бог є Творцем, від якого все залежить. Це тим більше необхідно визнати в наш час, коли наука і технології неймовірно посилили могутність людини в її діяльності.

Завдяки недільному відпочинкові щоденні турботи і завдання отримують свою властиву перспективу: матеріальні речі, про які ми

турбуємося, поступаються місцем духовним цінностям. Коли ми не перебуваємо під тиском мінливих подій, то при зустрічі з людьми, з якими живемо, ми стаємо здатні бачити їхнє справжнє обличчя. Людина стає здатною знову відкрити і вповні насолоджуватися красою природи, так часто спотвореної прагненням експлуатувати, яке, зрештою, обертається проти самої людини. Будучи днем, у якому людина є в мирі з Богом, зі собою та з іншими, неділя

стає моментом, у якому люди можуть наново споглядати дива природи, захоплюючись чудовою й таємничою гармонією, яка, за словами св. Амвросія, поєднує численні елементи всесвіту у «зв'язок спільноти і миру» керуючись «непорушним законом згоди і любові» (Нех. 2, 2, 1: CSEL 321, 41). Люди доходять тоді до глибшого розуміння, що, за словами Апостола, «всяке Боже створіння – добре, і не слід нічого відкидати, коли його з подякою приймати, бо воно освячується словом Божим і молитвою» (1 Тм 4,4-5). Якщо після шести днів праці люди шукають часу, щоб відпочити і приділити більше уваги іншим аспектам їхнього життя, то це

відповідає справжній потребі, яка повністю гармонізується з баченням, представленим у Добрій Новині. Віруючі покликані заспокоювати цю потребу у спосіб, згідний з виявами їхньої особистості та спільнотної віри, що виражається у святкуванні й освяченні Дня Господнього.

Так, отже, зокрема, в особливих умовах нашого часу, християни природно стремітимуть до того, щоби цивільне законодавство шанувало їхній обов'язок святкування неділі. У всякому випадку, вони мають обов'язком совісті так організувати свій недільний спочинок, щоби мати можливість участі у Пресвятій Євхаристії, стримуючись від праці та дій, несумісних з освяченням Господнього Дня, з притаманною [такому освяченню] радістю та необхідним відпочинком тіла і духа». Церква наполягає на недільному відпочинку, щоби «полегшити тягар [робітників] і дати їм можливість святкувати День Господній. Щодо цього Папа Лев XIII у своїй Енцикліці *Reverentiam* говорив про недільний відпочинок як про право робітника, яке держава мусить гарантувати».

Сказане про недільний відпочинок стосується також всякого відпочинку й дозвілля (вихідних днів, канікул, відпустки, свобідного часу після робочого дня тощо). Завжди відпочинок повинен бути нагодою для глибшої зосередженості і призадуми, для оновлення духовних і фізичних сил з метою кращого володіння собою (самоопанування і самопосідання), щоби потім могли з більшою ефективністю служити і дарувати себе іншим. «Щоби відпочинок не виродився в порожнечу і нудьгу, він повинен приносити духовне збагачення, більшу свободу, нагоди для контемпляції та братньої спільноти. Таким чином, з усіх

тих форм культури й розваг, що їх пропонує суспільство, християнин(ка) повинен(а) вибирати ті, які найбільше узгоджуються з життям, що скоряється вказівкам Євангелії. Таким чином, [недільний] спочинок стає «пророчим», potwierджуючи не лише абсолютне першенство Бога, але також і першенство й гідність людської особи у стосунку до вимог соціального й економічного життя, передбачаючи певним чином «нове Небо» і «нову землю», в яких настане остаточне й цілковите звільнення від поневолення потребами».

Відпочинок і дозвілля не повинні бути відходом від Бога, а навпаки – ще виразнішим перебуванням в Божій присутності. «Проживи рік у Божій присутності, і ти опинишся на вершині досконалості» (св. Тереза Авільська). Однак, щоби прожити в Божій присутності рік, потрібно жити у ній кожен день, не тільки в молитві і праці, а й у відпочинку та на дозвіллі. «Ніхто бо з нас не живе для себе самого...; бо коли живемо, для Господа живемо... Отож, чи ми живемо, чи вмираємо, ми Господні» (Рм 14,7-8).

Відпочинок і дозвілля повинні слугувати духовному й тілесному розвитку особи, її особистісній інтеграції. «Велику виховну цінність мають, зокрема, різні види спорту, доступні чоловікам та жінкам, і то не лише як дисциплінування тіла, але й як здорова розвага, що заохочує молодих людей відмовитися від еґотизму, самозакоханості та відкритися до інших. Тільки автентична, вихована та освічена свобода, якій допомагають і сприяють, надає захист від пошуків ілюзорної вільності, що її пропонують наркотики і [невладний] секс».

Петро ГУСАК,
д-р філософії

МТС РУЙНУЄ САКРАЛЬНУ ПЕРЛИНУ ЛЬВОВА

Пам'ятка архітектури – вежа Корнякта у Львові – під загрозою руйнації. На дзвіниці вежі, що є частиною ансамблю Святоуспенської церкви (вул. Руська 5), фірма МТС (UMC) та торгова марка «Евант» вирішили встановити антени мобільного зв'язку. Дозвіл на це 9 серпня 2007 року надало Управління охорони історичного середовища Львівської міськради. «Неначе влада подуріла, львів'яни наче понімили», – так характеризує цю подію Західна інформаційна корпорація.

За словами старости громади УАПЦ Корнила

Могиляка, за декілька днів, починаючи від 17 серпня, представники МТС вже встановили 8 антен стільникового зв'язку та змонтували у приміщенні вежі Корнякта величезну комутаторну шафу. «Аби встановити цю шафу, вони розвалили вікна бійниці. На вежі, де збереглася дерев'яна конструкція ще XVII ст., вони проводили зварювальні роботи, розвалили віконниці та два перекриття», – розповів Корнило Могиляк. З його слів, начальник Управління охорони історичного середовища Львівської міськради Ліля Онищенко, до якої звернулася громада,

відповіла, що не підписувала жодного дозвільного листа і нічого про це не знає. Позиція православної громади однозначна: демонтувати та прибрати встановлені пристрої.

Д о в і д к а Р І С У : Святоуспенська церква і її вежа є одним із символів Львова. Вежу побудували у XVI ст. за кошти грецького купця Костянтина Корнякта, на честь якого її названо. З XVI ст. церквою опікується братство, яке понад чотириста років тому отримало статус ставропігії, а нині є оплотом мирянського руху в УАПЦ.

Повідомлення RISU

(початок на стор. 4, 5)

південно-західній частині, а не біля Стіни плачу. Таким чином, скеля, над якою в VII столітті нашої ери мусульманами була зведена мечеть Куббат ас-Сахра, розташована поза стінами Другого Храму.

Куббат ас-Сахра (буквально: Купол Скелі) – третя за значенням мусульманська святиня – була зведена в 687-691 роках на вершині гори, священної для юдеїв, християн та мусульман, де Авраам готувався принести в жертву Богові свого єдиного сина Ісаака, а згодом цар Соломон побудував Єрусалимський храм.

Тим часом тривають ремонтні роботи на Храмовій горі. Шейх Раїд Салах, чільник Ісламського руху на окупованих у 1948 році землях Палестини, заявив, що влада Ізраїлю має намір зруйнувати міст, який веде до воріт мечеті, що несе в собі реальну загрозу існуванню ісламської святині. «Руйнування моста та двох будівель під мечеттю «Бурак» (вона є частиною мечеті Аль-Акса) наражає на небезпеку і згадану мечеть, і мечеть Аль-Акса, оскільки незаконні єврейські поселенці тепер зможуть із легкістю вторгтися в них», – попередив Салах.

Палестинці звинувачують євреїв у тому, що ті планують повне зруйнування мечеті Куббат ас-Сахра з метою будівництва на її руїнах т.зв. Третього храму.

ДВІ СОРАТНИЦІ КАНДИДАТА В ПРЕЗИДЕНТИ США НЕ ПРИХОВУЮТЬ НЕНАВИСТІ ДО ХРИСТІЯНСТВА

У США Католицька ліга за релігійні й цивільні права виступила із критикою одного з кандидатів у президенти – сенатора Джона Едвардса. Ліга звинуватила його в тому, що члени його команди дозволяють собі образливі антикатолицькі висловлювання. Річ у тім, що нещодавно в команду Едвардса для роботи в інтернеті найняли дві жінки – Аманда Маркот, що якій поручено мережний щоденник кампанії, і Меліса Мак-Івен – як координатор роботи в Мережі. Президент Католицької ліги Біл Донах'ю повідомив, що на сайтах обох дам вміщені злісні антикатолицькі випадки.

Як повідомив Донах'ю, Аманду Маркот не влаштовує, що католики борються з абортами: вона звинувачує християнство в безжалісності до «дівчат, що залетіли». На її думку, Церква хоче за допомогою держави змусити жінок більше народжувати і готова оправдувати це «будь-якою міфологією», аби лише більше народу несло в храми десятину. У ці звинувачення, на довершення всього, вставлена брудна фраза про Діву Марію, повідомляє Catholic World News. Меліса Мак-Івен на іншому сайті стверджує, що популярність Джорджа Буша тримається на «христофашистських бузувірах». Нецензурно вилаявши віруючих, які не поспішають приймати «сучасну мораль», вона вигукнула: «Скільки вони ще будуть пхати свої носи в наші задниці, у наші постелі й у наші родини?»

Біл Донах'ю зауважив із цього приводу: «Сенатор Едвардс – пристойна людина, але його виборча кампанія запламована участю двох безсоромних фанатичок. Двох думок бути не може: їх треба негайно звільнити».

НАШАДОК МАГОМЕТА СТАВ ХРИСТІЯНИНОМ

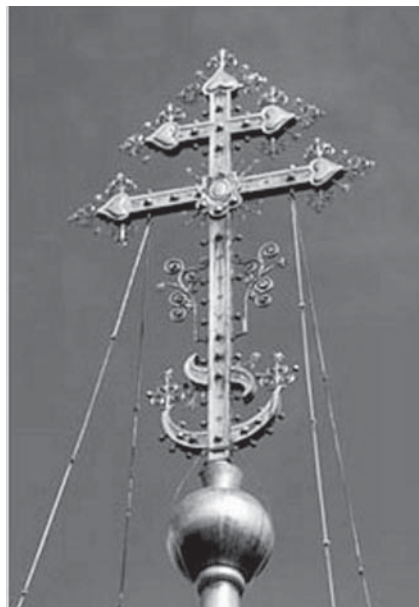
Турецький громадянин Седар Дедеаглу Луеденсаїд, який намагається одержати право на постійне проживання в Німеччині, стверджує, що він – прямий нащадок ісламського пророка Магомета. Після тривалого перебування в Німеччині без статусу і надії на його одержання турок прийняв християнство і зненацька для себе став жертвою переслідувань представниками власної громади. Седар Дедеаглу Луеденсаїд вважає, що якщо він повернеться до Туреччини, то одразу ж буде убитий. Саме цю інформацію він намагається донести до німецької влади.

Адвокат Луеденсаїда згоден зі своїм підзахисним: «Його вб'ють, коли літак ще не встигне приземлитися в Стамбулі. Родичі і друзі вкрай розчаровані його рішенням прийняти християнську віру».

Питання, які розділяють Київський і Московський Патріархати – це питання політики

Як відомо, Українська Православна Церква Московського Патріархату повністю відмовилася від участі у спільній міжконфесійній молитовній зустрічі з нагоди Дня Незалежності України, яка пройшла 24 серпня у Свято-Софійському соборі, мотивуючи це відповідним рішенням Синоду. Чому УПЦ (МП) зайняла таку яскраво окремий позицію? «Реальна політика» звернулася до прес-секретаря Київської Патріархії ігумена Євстратія (Зорі) з проханням прокоментувати цю ситуацію.

– Це є свідченням рівня поваги тих, хто ухвалював це рішення, до державності України і до глави держави, від імені якого відбувається запрошення на цей захід. Якщо представники Московського Патріархату посилаються на канони, то це не зовсім вірно, оскільки ці канони протягом останніх кількох століть не змінювалися, але тим не менш митрополит Володимир та інші ієрархи Московського Патріархату раніше були на таких заходах; зокрема, митрополит Володимир був на такому заході, який був присвячений інавгурації Президента Ющенка 24 січня 2005 року. Тому це свідчить про одне – про те, що представники Московського Патріархату хочуть, щоб до них відносилися як до якось головнішої чи вищої конфесії порівняно з усіма іншими конфесіями. Вони хочуть продемонструвати, що

вони є особливі в порівнянні з іншими конфесіями, бо усі інші конфесії погоджуються приходити до цього храму і брати участь у цьому заході, «то от ми не погоджуємося, ми маємо свою особливу позицію». Навряд чи представники Московського Патріархату в самій Росії дозволили б собі проігнорувати запрошення від імені Президента Російської Федерації на будь-який інший захід, на будь-який захід, який би проводився за участю глави держави.

Це питання суто політичне. Суто політичне, адже якщо воно має певне забарвлення міжконфесійних суперечок, то ці суперечки також мають не церковний, а більше політичний характер. Чому? Тому що питання, які розділяють Київський і

Московський Патріархати, це не питання релігії – у нас віра одна, православна, у нас – одні й ті самі догмати, одні й ті самі канони, – це питання політичні, тобто питання ставлення до незалежності України і питання статусу української церкви в умовах незалежності України. Тому у будь-якому разі це політичне питання, а не питання суто релігійне.

Позиція у середовищі самої УПЦ Московського Патріархату є дуже різнобічна і там присутні носії протилежних поглядів на міжконфесійну співпрацю. І зараз у середовищі Московського Патріархату в Україні відбуваються такі дуже значні внутрішні процеси, скажімо, зміни внутрішні поглядів і на питання помісної Української Церкви, і на питання співпраці з іншими Церквами, хоча вони не дуже видні для загалу, оскільки в цілому представники Московського Патріархату дуже обережно коментують те, що у них відбувається – через побоювання певних санкцій з боку Москви, яка дуже боїться того, що втратить контроль над Українською Церквою. І тому цілком можна очікувати в середньостроковій перспективі значних змін у позиціях УПЦ (МП). Хоча у короткостроковій перспективі ці позиції щодо співпраці з іншими конфесіями України будуть залишатися такими, якими вони є досі.

(«Реальна політика»,
22 серпня 2007 року)

3 ініціативи Кремля в Україні підтримується міжконфесійний конфлікт

Як повідомляє газета «Народне слово» від 21 серпня ц. р., «ганебною провокацією російських спецслужб» назвав Степан Хмара бійку на свято Преображення Господне біля Десятинної церкви (Національний музей історії)

у Києві, під час якої серйозно поранено двох людей. На його переконання, «використовуючи філію Російської православної церкви в Україні – так звану Українську православну церкву Московського патріархату, – в Україні намагаються підтримувати міжконфесійну напругу, час від часу провокуючи сутички нібито на релігійному ґрунті».

При цьому Степана Хмару обурило позиція керівництва УПЦ МП, яке через свою прес-службу розповсюдило інформацію про те, що ініціаторами бійки виступили нібито «язичники», «філаретівці», «уніати», «група молодиків зі свастикою», а стрілянину обґрунтували обороною охоронців однієї з прихожанок УПЦ МЦ. Він висловив здивування, що «прихожанки ходять молитися з озброєною охороною».

Згідно зі згаданою публікацією «С.Хмара наголосив на висновках правоохоронців, про які повідомили ЗМІ, – ними вже встановлено, що конфлікт між віруючими намагалася спровокувати група з 15-20 молодих людей спортивної статури».

Він також нагадав, що каплиця біля руїн Десятинної церкви, до якої прийшли молитися вірні УПЦ МП з озброєною охороною, збудована незаконно: «26 липня Київська ухвалила рішення, яким будівництво каплиці Української православної церкви Московського патріархату, розпочате на той момент біля руїн Десятинної церкви, визнано протизаконним: мерія не затверджувала план побудови каплиці, а також не відводила землю».

«Постійне створення вогнищ напруги і їх «експлуатація» тоді,

коли ситуація стабілізується, – така методика підтримки міжконфесійної напруги реалізовується в Україні через УПЦ Московського патріархату», – зазначає Степан Хмара. Метою підтримки такого стану він вважає намір «не допустити створення єдиної соборної Української помісної церкви».

«Прихожани з озброєною охороною, стрілянина та бійка в центрі столиці з потерпілими, незаконне захоплення земель, боротьба за храми з допомогою «православних» бритуголівих з Росії, невизнання Дня незалежності України, – такий арсенал релігійної роботи з боку УПЦ Московського патріархату стає звичним. У цій ситуації мене обурає відсутність будь-якої реакції з боку влади – зокрема, бездіяльність правоохоронних органів», – зазначає Степан Хмара»

ПОХМУРИ ТІНІ ВЕЛЕТНЯ НА ГЛИНЯНИХ НОГАХ, АБО ФАКТИ З ІСТОРІЇ ОДНОГО СУМНІВНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

Зореслава ГОРОДЕНЧУК,
кандидат медичних наук, м. Львів

Коли у 1921 році медсестра-недоук Маргарет Зангер організувала свою першу підпільну клініку для «контролю народжуваності» в емігрантському районі Нью-Йорка Браунсвілі, нікому й на гадку не спадало, у що виллється ця афера. Проте авторка ідеї була дивовижно послідовною і наполегливою: переживши судовий процес і місяць тюрми за «розповсюдження небезпечних для здоров'я медикаментів і нелегальні медичні операції із застосуванням контрабандних засобів», вона продовжила свою акцію порятунку держави від «неповноцінних», тобто слов'ян, італійців та інших несаксонських народностей. Із її Ліги контролю над народжуваністю та журналу «The Birth Control Review», які з'явилися невдовзі після того, як Маргарет Зангер покинула в'язницю, бере початок грандіозна «некомерційна» організація – Міжнародна федерація планування сім'ї (International Planned Parenthood Federation – IPPF), річний бюджет якої перевищує мільярд доларів США.

Ідеологічним підґрунтям для діяльності Маргарет Зангер стала теорія Томаса Мальтуса про перспективи перенаселення Землі, висунута в XIX столітті. Із очевидною для наших сучасників схематичністю цей професор політичної економіки доводив, що кількість населення планети зростає в геометричній прогресії, натомість інтенсивність виробництва – лише в арифметичній. Неминучим наслідком цього явища він вважав перенаселення, тотальний голод і загибель людства. Порятунком, на його думку, полягав у впровадженні заходів, які б зменшували численність людської популяції: відмові від добродійної діяльності, пропагуванні воєн, заборони розвитку медицини і боротьби з епідеміями тощо.

Проте на початку XX століття методи Мальтуса сприймалися як анахронізм; тому, залишивши незмінною основу ідеї, неомальтузіанці мусили замінити їх новими, набагато сучаснішими і «науковішими» положеннями про статево виховання, контрацепцію, аборт, стерилізацію, тобто заходи, які дають змогу зменшити приріст населення набагато ефективніше та підступніше, ніж війни та епідемії. Особливою популярністю в інтелектуальних сферах користувалася

соціалізму, які вже не могли дати нічого, крім скандалів і судових процесів.

Так через ідею порятунку цивілізації від неповноцінних, а Землі – від перенаселення, поступово сформувалася сучасна ідеологія Міжнародної федерації планування сім'ї, де на перший план висувуються «благородні» гасла: «Кожна дитина має право бути бажаною» і «Кожна жінка має право розпоряджатися власним тілом».

КОНТРАЦЕПЦІЯ І ГЕНОЦИД

23 липня 1942 року Мартін Борман написав листа, який віддзеркалює погляд Гітлера на ці питання: «Слов'яни повинні працювати на нас. Ті, що більше не можуть працювати, повинні померти. Отже, обов'язкова вакцинація та інші заходи. Німецької служби охорони здоров'я для них непотрібні. Плідність слов'ян є небажаною. Вони можуть застосовувати контрацептиви та робити аборт – чим більше, тим ліше... Релігію ми залишаємо їм як розвагу...» (William Shirer, *The Rise and the Fall of the Third Reich*).

Доведено, що факторами, які найефективніше впливають на зниження народжуваності, є високий показник валового національного продукту на душу населення та зменшення смертності немовлят. Контрацепція, хоч і до певної міри знижує народжуваність, неспроможна забезпечити від'ємний приріст населення у країнах «третього світу». Тому демографи пропонують перенести акценти із медичного аспекту проблеми на довготривалі соціальні та економічні заходи: підвищення національного доходу та рівномірніший розподіл благ між громадянами, заохочення до здобування освіти та залучення до праці поза домом жінок ((Ja J.C. Espinosa «Birth Control: Why are They Lying for Women?» Washington, 1980).

(Продовження у наступному номері)

євгеніка – радикальна течія неомальтузіанства, яка проповідувала поступове, проте наполегливе вдосконалення «людської породи» шляхом цілеспрямованого зниження народжуваності «неповноцінних» рас. Спонсорами досліджень у цій галузі були найвідоміші фонди: Рокфелера, Форда та ін. Ідеї євгеніки пронизували мистецтво та ставали частиною суспільної свідомості.

Тих, хто виступав проти, оголошували ворогами прогресу і ретроградами. Поодинокі виступи, як, наприклад, Гілберта Честерстона: «Якщо дарвінізм – це вчення про виживання тих, що пристосовуються, то євгеніка – доктрина виживання тих, що вироджуються», – залишалися голосами волаючих у пустелі. Маргарет Зангер успішно зайняла місце у перших рядах поборників «вчення століття». Незабаром псевдонаукові тези неомальтузіанства замінили застарілі лозунги анархізму і

Відчули зцілення

Невід'ємною частиною духовного життя багатьох церковних громад, багатьох віруючих стають часті відвідини Страдецької Хресної Дороги. Вірні парохії Різдва св. Івана Христителя, що у Львові, вже двічі упродовж трьох місяців побували на Хресній Прощі. Цього разу вона проходила під знаком обітниця Ісуса Христа «...Прийди, співчуй зі Мною в болючій Хресній Дорозі на Голготу, де ллється Моя Кров... Величай її, жертвуй Моєму Небесному Отцеві за спасіння душ».

Від тих відвідин багато хто з прочан відчув велику духовну й фізичну полегшу.

– Мені – 80 років. Проїшовши Хресну Дорогу, я стала набагато міцнішою, здоровішою, – зізнається поважна пані Ольга Давидяк.

– Я розбита паралічем і не змогла пройти всі стадії Хресної Дороги, та я рада, що побувала на Страдецькій горі, помолилась в церкві Успіння Матері Божої, висповідалась і прийняла Найсвятіші Тайни, поцілувала образи і вклонилась могилам блаженних отця Конрада і дяка Прийми, – ділиться своїм щастям пані Ольга Паськів.

Те саме повторює пані Марія Фещак, яка пошкодила ногу під час аварії, але після Хресної Дороги відчула значне полегшення.

А ось що говорить колишній дитячий лікар пані Богдана Сайкович: «Коли я йшла Хресною Дорогою, мене весь час підтримувала під руку пані Ольга Дацько. Останні дві стадії я вже сама без сторонньої допомоги зуміла пройти в любові до Бога».

Про те, як легко почувались на Страдецькій горі, говорили пані Емілія Глова, Ольга Охрім та інші.

Окрім Хресної Дороги, прочани зі Львова взяли участь у Службі Божій, яку відправив місцевий священник о. Михайло Нискогуз, у сповіді, святому Причасті, мируванні.

Отець Андрій Паньків, який організував поїздку, сповідав прочан у Страдецькій церкві, відправив два молебні – біла каплички Матері Божої Нерушимої Стіни і 14 стадій Хресної Дороги: до Ісусового Серця.

Володимир ЗАВАДА

МОНЕТА «ВОДОХРЕЩА» НАЗВАНА КРАЩОЮ МОНЕТОЮ 2006 РОКУ

Свого часу в стінах НБУ зібралися представники Нацбанку, монетного двору, члени Експертної ради з питань дизайну пам'ятних монет, представники Асоціації нумізматів, представники НБУ із продажу монет. Комісія із п'ятнадцяти чоловік шляхом таємного голосування визначила кращу монету. Нею виявилася монета «Водохреща»: за неї було віддано дванадцять голосів.

«Технічні характеристики» десятигривневої монети такі: вага – 31,1 грама, діаметр – 38,61 міліметра, вона виготовлена зі срібла 925-ї проби тиражем 75 тисяч штук. Автор монети – Микола Кочубей, відомий художник і нумізмат, уже був кращим: у 2005 році переможцем стала монета «Сорочинський ярмарок», ескіз якої створив також Кочубей.

«Я радий, що в конкурсі перемагають такі сакральні теми, як «Водохреща» й «Кирилівська церква», які набрали більшість голосів. На моїй монеті-переможниці зображений той момент, коли ми всі стоїмо узимку в черзі під час Водохреща. Священик опускає хрест у воду, і в цей час у природі відбувається щось особливе», – говорить автор монети.

Як зазначила начальник відділу нумізматичної продукції й маркетингу НБУ Тамара Лушманова, ринкова вартість «Водохреща» – 182 гривні, і в обігу монети, звичайно, немає. Це – подарунковий екземпляр.

ПРОТЕСТ ПРОТИ ВИЛУЧЕННЯ БІБЛІЇ

Адміністрації мережі готелів «Скандік» довелося переглянути своє рішення щодо вилучення Біблії з готельних номерів. Місяць тому цей найбільший оператор у Скандинавії оголосив, що Святе Писання вже не лежатиме, як звично, на приліжкових тумбочках. Рішення було прийняте після того, як один із постояльців «Скандіка» звернувся зі скаргою стосовно нібито ображених своїх релігійних почуттів.

«Додатково до Нового Завіту в порт'є у будь-якому готелі тепер можна буде взяти Коран і Танах. А Біблія лежатиме у кожному номері, як і раніше», – заявив директор мережі «Скандік» Френк Фіскерс.

Попереднє рішення про вилучення Біблії викликало протести багатьох християнських співтовариств, у тому числі й Шведської Лютеранської Церкви. Ціла низка архієпископів оголосила, що мережа готелів «Скандік» буде занесена в «чорні списки» подорожуючих християн. Але й нове, компромісне рішення адміністрації готелів, не принесло їй «відпущення гріхів»: деякі єпископи продовжують бойкотувати готелі. «Я сподіваюся, що керівництво компанії ще раз задумається над людськими цінностями, які лежать в основі цього рішення. Адже постояльцям готелю також надається до вибору цілий ряд порнографічних TV-каналів», – заявив єпископ епархії Карлстад Есбьєрн Хагберг.

В ОКЛАХОМІ ЗАБОРОНЕНІ АБОРТИ У БЮДЖЕТНИХ КЛІНІКАХ

В Оклахомі (США) набув чинності закон, який забороняє здійснення абортів у клініках штату, які мають державне фінансування. Як повідомляє Reuters, губернатор штату Бред Генрі не заявив у встановлений термін про свою готовність накладати вето на затверджений законодавчими зборами акт.

Раніше Генрі заблокував аналогічний закон, в якому державним лікарням заборонялося дострокове переривання вагітності, яка наступила навіть внаслідок сексуального насильства або інцесту.

У новій редакції подібні випадки обумовлюються окремо: жінка може одержати відповідну медичну допомогу в клініці, якщо представить завірену в поліції заяву, подану відразу ж після згвалтування.

Нагадаємо, що право на аборт є одним із наріжних каменів політичних кампаній як республіканців, так і демократів. Відповідно до опитувань громадської думки, більшість американців висловлюється за збереження цього права з одним застереженням: аборт повинен здійснюватися на ранніх стадіях вагітності.

Як Католицька Церква відноситься до сект?

Надзвичайний Синод 1985 року, скликаний з нагоди відзначення, оцінки й підтвердження справи II Ватиканського Собору, сформулював певні згальні точки, що стосувалися віднови сучасної Церкви. У цих точках йшлося про загальні потреби Церкви; мають вони в собі також відповідь на потреби та аспірації, задоволення яких люди шукають в сектах. У сучасному світі спостерігається явище повернення до «sacrum» і факт, що деякі люди свою потребу «sacrum» намагаються заспокоїти в сектах. У зв'язку з цим Синод наказав ширше опрацювати тематику сект під кутом відповідей на виклики, які вносять секти у життя Церкви. Як наслідок співпраці Секретаріату в справах єдності християн, Секретаріату в справах невірних і Папської ради в справах культури був створений документ, котрий Апостольська Столиця видала у 1986 році під назвою «Секти або нові релігійні рухи. Душпастирський виклик». Був він розпрацьований в оперті десь близько 75 зауважень-опрацювань і документацію, зібрану до 30.10.1985 р., від регіональних і крайових Єпископських конференцій.

Документ цей говорить, що сучасна Церква вбачає різні небезпеки, котрі виникають з існування нових релігійних рухів і сект, але є далекою від кидання на них анатем; чинить їх скоріше предметом свого зацікавлення, вбачаючи в них не тільки душпастирський виклик, але й доктринальний. Церква хоче діагностувати явище створення сект, розпізнати їх природу, форми і цілі діяльності, щоб на цій основі зробити їх оцінку в світлі Христового об'явлення, правди про Бога, світу і людини.

У посинодальній апостольській адгортації «Christifideles laici» про покликання і місію мирян у Церкві та світі, проголошеній Іваном Павлом II 30 грудня 1988 року, звернено увагу на секти як джерело розкладу релігійного життя сучасних суспільств.

У 1991 р. Папа Іван Павло II скликав на спеціальну зустріч кардиналів для обговорення справ, котрі визнав особливо важливими для діяльності Церкви в сучасному світі. Однією з тем було поширення «нових релігійних рухів». На цій зустрічі, яка відбулась у днях 4-7 квітня 1991 р. у Ватикані, взяло участь 120 учасників. Дня 6 квітня була обговорена тема релігійних сект.

Кардинали додатково заслухали п'ять рефератів, котрі представляли проблематику сект на певних континентах. З них випливало, що:

- у Північній Америці найчисленнішими є секти протестантського походження, а серед них – свідки Єгови і мормони, котрі проводять агресивну антикатолицьку діяльність;

- в Африці налічується близько десяти тисяч сект, з яких 2.800 презентується як християнські. Загальна кількість послідовників сект складає близько 10 мільйонів членів. Притягують вони насамперед протестантів і нехристиян;

- у Південній Америці велику роль в поширенні сект відіграли політичні чинники;

- у Європі експансія нових релігійних рухів актуально скеровується на країни східної частини континенту. Найбільш поширені секти – це Церква Об'єднання, Сцентологічна Церква, Трансцендентальна Медитація і Свідки Єгови, динамічно розвивається New Age;

- на Філіпінах секти проявляють антикатолицькі настрої, критикуючи Марійську набожність, культ святих, Тайнства і священничий celibat.

Важливим документом Церкви, що стосується ставлення католиків до інших християн, є так звана «Нова екуменічна директорія», яка з'явилася 8 червня 1993 року. Цей документ виразно виключає з числа своїх адресатів секти і нові релігійні рухи, для котрих не має наміру бути підставою регулювання взаємних відносин. Таким чином було підкреслено, що Церква вбачає суттєву різницю між сектами, релігійними рухами і некатолицькими християнськими спільнотами.

Священик Ivo Furger, Генеральний секретар Єпископської конференції Європи (ССЄЕ), ініціював на зустрічі єпископів Центральної та Східної Європи, що відбулася у Варшаві в жовтні 1994 року, аби європейські Церкви випрацювали методи протидії офензиві, наступові сект; сказав між іншим, що потрібно заакцентувати на потребі евангелізації, катехези, християнської освіти та постійної просвітницької діяльності щодо вірних, особливо на біблійну тематику, богословську, екуменічну, на рівні локальних спільнот, а також працювати з кліром і особами, які проводять таку освітню діяльність.

о. mgr ліц. Ігор ДЕМКІВ

(далі буде)

о. Богдан ЛИПСЬКИЙ.
Духовність нашого обряду.
Нью-Йорк – Торонто, 1974.

Перше – що є обряд? Мабуть, нема терміну, поняття, яке було б так зловживане, так мало зрозуміле, так фальшиво інтерпретоване у нашому народі і в нашій ментальності, як саме цей термін. Очевидно, обряд може мати різні значення. Ми, говорячи про обряд, ідентифікуємо його з нашою Церквою. Коли говоримо, що хтось належить до Українського Обряду, то це означає приналежність його до Української Церкви. Хто, кажемо, перейшов на інший обряд, то це значить, що він перейшов з однієї Церкви до другої. Отже, обряд має різні значення і відповідно до контексту можна відразу бачити, в якому значенні його вживаємо. Очевидно, виключаємо обряд в значенні національному чи народному – чи з нагоди Купала, чи Андріївських, чи весільних обрядів. Тут мова – про обряд в значенні релігійному.

Обряд – це знак Святого Хреста. Поклін перед іконою – це вже обряд. Обряд розуміється як певний церковний чин. Наприклад, обряд хрещення, обряд вінчання чи обряд як цілий культ, ціла система Богочинання, цілий комплекс правил, постанов, приписів, які регулюють кожну спільну церковну дію. Обряд замислюється до певних груп, до певних обрядових фамілій, як мови – германські, слов'янські, романські і т.д. Так само в християнському світі є різні обрядові групи. Найголовніші з них дві: обряди західні й обряди східні. Вони мають між собою багато спільного, як спільне християнство для цілого світу, але вони мають щось специфічне своє, що їх лучить, і деякі відміни, які їх відрізняють.

Група східних обрядів (радше підподіл східних обрядів) має п'ять головних галузей. У Католицькій Церкві начисляємо 18 специфічних обрядів, а дехто – 20, 21 (залежно від того, з якого аспекту дивитися). Загальноприйнято начисляти 17 чи 18. Обряди, які своїм корінням сягають глибокої старовини, це сирійський, мелхітський, візантійський; крім того, халдейський і вірменський. Вони мають свої відгалуження.

З тих усіх східних обрядів найбільш поширений, найбільш панівний на Сході, найбільш впливовий, найсильніший – це обряд візантійський. І саме до цієї групи ми належимо. До цієї групи належать в першу чергу греки,

ОБРЯД У СВІТІ ДРУГОГО ВАТИКАНСЬКОГО СОБОРУ

Продовження теми.

також болгари, серби, румуни, грузини, італоальбанці й інші. У нас здебільшого поняття обряду на цьому кінчиться, але в розумінні Церковного права, фахівців, спеціалістів Сходу – це частина обряду, званий обряд Літургічний – це є виявом чогось, а не чимсь основним. А саме вона є виявом окремої церковної дисципліни і виявом окремої духово-релігійної системи, окремої ментальності, психіки. Іншими словами, обряд охоплює цілість релігійного, теоретичного й практичного життя. Обряд охоплює і віру, і мораль, і аскезу, і всі прояви релігійного життя. І ось у нас за довгі роки, незабаром по прийнятті Унії, може, ці поняття затерлися. Уважалося, що Унія зберегла чи г'варантувала українцям певний тип Богочинання, але в практиці вийшло щось зовсім інше, а саме – втрата чи, вірніше, затрата духовності нашого обряду. І тому декрет про Східні Церкви пригадав нам про давні наші традиції, про наш чудовий церковний обряд і наказує повернути до цих скарбів нашої церковної давнини. Наш церковний давній обряд вимагає від нас комплетної зміни нашої ментальності, психіки, побожності, яка саме і випливає з обряду. Назва декрету – про «Східні Церкви», а не про «Східні Обряди» – вказує на те, що мова –

титул Антіохійського Патріярха. Він дослівно казав так: «У моїй столиці Антіохії святий Петро був скорше, як у Римі. У столиці моєї Патріярхії постало слово християнин – не у вас на Заході!».

І це факт. Давніше, як писали Римські Папи до Антіохійських Патріярхів, то писали: «Зі столиці святого Петра до другої столиці святого Петра». Перші послідовники Христа почали називати себе християнами в Антіохії. В Антіохії постало слово католик, що його ужив Антіохійський єпископ Іван Богонос. В Антіохії уживали літургічної мови, якою говорив Ісус Христос, арамейської мови. Це була розговорна мова жидів того часу, й до нині в Східних Церквах сирійського обряду уживають як літургічної мови арамейську мову Ісуса Христа.

Декрет у перших уже уступах підкреслює велич та достоїнство Східних Церков і дає такі приписи: «зберігати обряд у найширшому значенні цього слова, додержуватися церковної дисципліни, своїх законів, своєї самоуправи, плекати особливу духовість свого обряду всюди на світі, а не лише на матірній території». В Декреті виразно зобов'язується зберігати, шанувати, плекати обряд у групах і кожного поодинокі, і не лише тих, що народилися в

Католицькій Східній Церкві, але і тих, що приступили до східного обряду, тобто тих, які перейшли з інших віровизнань, а, зокрема, православних, які приступають до Католицької Церкви. В Декреті сказано, що коли з огляду на обставини часу чи місця, і з огляду на історичні процеси, які відбуваються в даних Східних Церквах, хтось незаконно відступив від своїх звичаїв і традицій, той мусить повернутися до своїх предківських традицій. Іншими словами, Декрет цей не тільки не апробує жадних новостей, нововведень (точніше, латинізмів), їх не похваляє, але наказує їх усунути, вважає їх незаконними, цього слід строго придержуватися. Видно, як залежало авторам цього проекту вбити глибоко у свідомість членів Східних Церков (Католицьких), як

они мають поводитися, щоб їхні обрядові традиції були збережені, непорушені і в цілості в кожній партикулярній Церкві. Значить, у Декреті наголошено збереження церковної спадщини та вірність своїм традиціям (розуміється, історичним), і він вимагає збереження характеру Церков у даних народів, як духового добра для спасення душ, бо ті походять від Апостолів і Святих Отців. Цього вимагають інтереси не тільки партикулярної, але й Вселенської Церкви. Ми маємо бути цілковито східними в розумінні Собору не тому тільки, що це – єдино-спасення й правильне для нас самих, але, якщо ми такими не будемо, то це вийде на шкоду нам самим і на шкоду цілій Католицькій Церкві.

про Партикулярні Помісні Церкви. В цьому розумінні обряд обіймає місти-ку, іконографіку, очевидно, архітектуру, мистецтво...

Католицька Церква – це не є щось одне, а інші Церкви до неї долучуються, бо Католицька Церква – це збір, це всі Церкви, які разом творять Вселенську-Універсальну Церкву. Очевидно, це єдино правильне становище, і щодо нього на Сході не було сумніву, бо західний обряд, Західня Церква постали куди пізніше, як Східні Церкви. Як сказав Патріярх Максим IV і на Соборі, й поза Собором, «ми християнство прийняли скорше, як на Заході» (він є Патріярхом Антіохійським, а додатково Александрійським та Єрусалимським, значить очолює три Патріярхати, але його головний

200-річчя відновлення Галицької митрополії

Старший науковий співробітник Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України Іван ПАСЛАВСЬКИЙ (м. Львів)

ІСТОРИЧНИЙ НАРИС

(Продовження, початок читайте у попередніх числах "Мети".)

Ці свої пропозиції Лев Шептицький обґрунтував такими аргументами: по-перше, на Русі-Україні були періоди, коли існували дві митрополії – Київська і Галицька, що згодом об'єдналися в одну, і київський митрополит став офіційно називатися «києво-галицьким»; по-друге, коли Київ зайняла Москва і унійні митрополити були вигнані звідти, осідок митрополії часто мінявся в залежності від того, який єпископ був обраний митрополитом. Отже, ніщо не заважає, щоб за теперішніх обставин такий осідок створити у Львові.

Третій аргумент Л.Шептицького мав чисто політичний характер. Львівський єпископ переконував віденську владу, що перенесення осідку Київської митрополії до Львова підніме авторитет Австрійської держави, бо при позитивному розв'язанні цього питання тепер уже з її території здійснюватиметься керівництво розлогою митрополією по обидва боки кордону, і всі зарубіжні унійні єпископи (Польщі і Росії) підлягатимуть митрополитові у Львові. Таким чином Австрійська держава через митрополита здійснюватиме духовну опіку над усіма українцями-уніатами. Лев Шептицький натякав цесареві Марії Терезі, щоб вона не зупинялася лише на «ревіндикації» (приєднанні) Галичини, а старалася прилучити до своєї монархії і решту території колишнього «королівства Галичини і Володимирії». Він ставив їй у приклад царицю Катерину II, яка методично і цілеспрямовано розкладала польську Річ Посполиту і проковтувала шмат за шматом її території.

Можна тільки подивляти політичну далекоглядність Льва Шептицького. Він, на відміну від деяких впливових урядовців віденського двору, вже після першого поділу Польщі зрозумів, що цей поділ буде не останнім. Московська загроза, що нависла над українством, спрямувала його погляд на Захід, до Австрійської держави, яка одна в тогочасній геополітичній ситуації, на його думку, могла взяти на себе політичну відповідальність за фізичне й духовне виживання українства хоч би на частині його життєвого простору. Тому й намагався він переконати австрійську владу, щоб вона ще хоч трохи цього простору приєднала до своєї держави.

А як на ці ідеї-пропозиції Лева Шептицького відреагували у Відні? 17 грудня 1773 року державна канцелярія отримала від графа Перґена меморіал львівського єпископа, а вже 12 січня наступного року канцлер Кауніц, який видав також справами новопроданих східних територій, доповів про нього Марії Терезі. Він ознайомив цесареву з пропозиціями Л.Шептицького щодо перенесення осідку Київської митрополії до Львова або ж створення окремої

Галицької митрополії, переповів загально його аргументацію, але третій – політичний – аргумент від цесареві приховав. Чому він це зробив, важко сказати. Деякі історики твердять, що Кауніц був великим полонофілом і всіляко намагався зберегти польську державу, хоч і територіально обципану сусідами. Тому заклики Л.Шептицького до австрійської експансії в бік конаючої Польщі видалися йому політично небезпечними.

Марія Тереза відкинула

можливість перенесення осідку Київської митрополії до Львова, але позитивно поставилася до пропозиції щодо створення окремої митрополії для галицьких унійних епархій. Вона зобов'язала міністерство закордонних справ робити відповідні заходи в Римі. Якраз у той час представники закарпатських русинів-українців висунули у Відні вимогу, щоби Мукачівську епархію піднести до рангу митрополії, а мукачівського єпископа Андрія Бачинського призначити митрополитом. Цесарева об'єднала обидві ініціативи – галицьку і закарпатську – в одне ціле і представила план створення єдиної унійної митрополії у Львові, якій би підлягали як галицькі епархії, так і угорські – не тільки Мукачівська, але й трансільванські (семиградські). Залишалось тільки питання, як це зробити.

За порадою свого сина і співрегента Йосифа II, Марія Тереза утворила спеціальну комісію – так звану надвірну галицьку депутацію, яка мала докладно вивчити пропозиції Л.Шептицького, а також її власні міркування. На запит цієї комісії Кауніц відповів (17 січня 1774 р.), що в Римі вже зроблені кроки у цій справі і що Папа в принципі погодився на поділ Київської митрополії, але зараз ідеться про спосіб, у який галицькі епархії можуть бути виділені в одну церковну провінцію (зрозуміло, в порозумінні з місцевими єпископами). Згадана комісія зробила також запит до галицького губернаторства, звідки незабаром (1 квітня 1774 р.) отримала відповідь, в якій ідея окремої Галицької митрополії була рішуче підтримана, але із застереженням, щоб її осідком був Львів, а не Галич. Аргумент був той, що Львів є резиденцією губернаторства і столицею краю.

З позицією галицької крайової влади було все ясно:

вона однозначно виступила за відновлення Галицької митрополії; до того ж, вона підтримала ідею Марії Терези про підпорядкування цій митрополії транскарпатських унійних епархій. Залишалось з'ясувати ще думку угорської та трансільванської сторін, адже йшлося про можливу зміну юрисдикції їхніх епархій, які досі підлягали угорським латинським єпископам. За прикладом галицької надвірної депутації Марія Тереза наказала створити окремі комісії для вивчення цього питання з угорських і трансільванських представників.

Угорська та трансільванська комісії, як і слід було очікувати, відкинули можливість підпорядкування їхніх епархій майбутньому митрополитові у Львові. Та це й зрозуміло: з точки зору угорських державних інтересів, було вкрай небезпечно випускати з-під контролю підлеглих їм закарпатських русинів і дозволити їм з'єднатися зі своїми братами по крові і вірі – галицькими русинами-українцями – в єдиному церковно-релігійному організмі. З погляду ж українських національних інтересів, невдача плану Марії Терези була великим ударом, бо ще на півтора століття затримала процес консолідації Закарпатської Русі з Руссю Галицькою і Київською. Можна тільки уявити собі, яким шляхом пішов би розвиток української національної ідентичності по обидва боки Карпат, якби русини-уніати Закарпаття мали Львів за спільну духовну столицю з галичанами! Далєбі, цього не сталося: потужне мадярське лобі у Відні провалило цей план. А Галичина тоді щойно зводилася на ноги і їй було не під силу виступати рівноправним гравцем на тогочасній віденській політичній сцені.

Галицька крайова влада зі своєю однозначною підтримкою ініціативи Л.Шептицького і плану Марії Терези опинилася, таким чином, в ізоляції. На її рішення Йосиф II, який заступав цесареву, що перебувала тоді поза Віднем, поставив резолюцію: «відкласти до іншого разу» (Bis auf eine andere Gelegenheit). Це було цілком у дусі ментальності цього просвіченого монарха, котрий, як побачимо далі, мав дуже специфічні погляди на Церкву і церковні справи.

Отже, якщо спробувати підвести підсумок першого етапу змагань за Галицьку митрополію, то з повним правом можемо ствердити, що ідея її відновлення зародилася в Галичині, у Львові, в середовищі греко-католицького духовенства, а її ініціатором та подвижником був львівський єпископ Лев Шептицький. Хоч його заходи щодо створення в Галичині окремої митрополії, за всієї підтримки з боку цесареві Марії Терези, не увінчалася успіхом за його життя, та все ж мали важливі наслідки. Насамперед, вони утвердили у Відні думку, що Львів канонічно та політично може бути осідком окремої митрополії, і, по-друге, вказали на можливість розділення Київської митрополії на дві окремі церковні провінції: київську і галицьку.

(Продовження у наступному номері)

Андрей Шептицький в боротьбі за українську державність на початку ХХ століття

(Продовження, початок у попередніх числах "Мети")

До рук агентів Міністерства внутрішніх справ потрапив лист Андрея Шептицького до Євгена Петрушевича, написаний 12 січня 1921 року під час перебування в Римі. У листі митрополит повідомляє президента ЗУНР про те, що зробив у Ватикані стосовно справи Галичини: «...Розповів про становище в країні..., про переслідування уніатської Церкви, про зловживання польської адміністрації... Мені було пообіцяне втручання Рима на нашу користь»

Перебуваючи в Римі, А.Шептицький мав три аудієнції у Святішого Отця Бенедикта XV, результатом яких було надання митрополиту 24 лютого 1921 року пастирського листа, в якому Папа співчував «знедоленому і пограбованому війною» українському народові, що і «зараз терпить муки та знущання». При цьому Бенедикт XV підкреслив, що завжди намагався допомогти українському народові й подарував сто тисяч лір на допомогу жертвам війни в Галичині. Папа вірив у високу національну самосвідомість українського народу. У розмові з польським дипломатом він рекомендував урядові вести щодо українців політику «якнайсприятливішого режиму», оскільки соціальне й економічне гноблення в Галичині «приводить до безвихідної ситуації». Під час розмови з польським послом 17 березня 1921 року Святіший Отець наголосив на необхідності швидкого врегулювання польсько-українських незгод, закликав до порозуміння між обома народами. Вирішувати це питання, на його думку, повинні «не де інде, як у Львові» Бенедикт XV був переконаний, що галицькі українці не погодяться з фактичною окупацією Галичини, і тому Андрей Шептицький, як зауважив Папа, «у кожному разі є одним із тих, хто найбільше шкодить остаточному порозумінню між поляками і галицькими русинами».

У Центральному державному історичному архіві у Львові зберігається звернення-відповідь Андрея Шептицького з приводу листа Святішого Отця Бенедикта XV до митрополита в 1921 році: «Господь є справедливим, і вкінці справедливості мусить побідити... Природне право кожного народу – бути свободним і жити власним життям...» Як бачимо, християнський патріотизм Андрея Шептицького виключав станова чи релігійну нетерпимість до католиків-поляків. (Нагадаємо, що митрополит був під великим впливом матері – польської графині Софії Фредро, епістолярій якої до сих пір ще не опублікований)

На підставі зібраних даних про діяльність А.Шептицького в Римі польський посол рапортував до Варшави про те, що митрополит не погоджується на переговори між українцями і поляками, бо це дало б привід вважати, що питання Галичини є внутрішньопольським, а не міжнародним. «Достатньо того, – заявляв митрополит, – щоб ми сіли за стіл переговорів із поляками для обдумування можливості договору, – і питання Галичини втрапить міжнародний аспект». А.Шептицький ще продовжував надіятися на справедливе вирішення справи Галичини. Однак, як зазначав посол, він не був оптимістично настроєний щодо позитивного рішення Антанти, яка на Паризькій конференції «зрадила українців і продала їх полякам». Тому, на думку Шептицького, українці будуть змушені підкоритися рішенням великих держав, але з певними гарантіями як з боку Польщі, так і з боку Антанти. Проте подібне рішення мало б бути тимчасовим, оскільки українці ніколи не погодяться з втратою своєї незалежності.

ОРЕСТ КРАСІВСЬКИЙ,
доктор іст. наук, професор, ст. наук. співр.
Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України (м. Київ)

(Продовження у наступному номері)

КОМАНДУВАЧ АРМІЇ НЕСКОРЕНИХ

2007 рік визначний тим, що цього року свідомі українці відзначають 100-ліття від дня народження головнокомандувача УПА, генерал-хорунжого Романа Шухевича (Тараса Чупринки). На місці його загибелі в селі Білогорща під Львовом постав величний пам'ятник Героєві. Саме там з нагоди ювілею відбулися урочистості, в яких, окрім численного форуму українців, брали участь сивочолі ветерани ОУН-УПА, в'язні сталінських таборів, представники Львівської обласної Ради та Держадміністрації, депутати, військовики Збройних Сил України, представники Українського Реєстрового Козацтва, а також працівники і хранителі музею легендарного командира УПА в Білогорщі. Із вітальним словом до присутніх звернувся представник нашої Греко-католицької Церкви о. Йосиф Лучит. Пропонуємо його увазі наших читачів.

Ви жертвою в бою
нерівним лягли
з любові до свого
народу.
Ви все, що змогли, за
його віддали –
І щастя, і честь, і
свободу.

(пісня революційної ОУН
періоду визвольних змагань)

Доля веде людину, як
невидимий поводитир – то
стежиною, то манівцями,
то битим шляхом. Її волею
мандрівник опиняється або
в глибокому проваллі, або
на вершині гори, з котрої
рукою подати до ще вищої.
Не забуваймо, однак, про
слова древнього філософа:
«Fortuna variabilis, Deus mi-
rabilis» – «Доля мінлива, Бог
вірний», – стосовно тих, які
вірні Йому.

Тут, у Білогорщі, Командир
армії УПА постав у бронзі,
як символ нескорення та
звитяги Армії Безсмертних,
незламного духу Української
нації, як відновлення
її історичної пам'яті та
справедливості. Постав на
віки на найвищій вершині,
котра зветься: «Борцям за
волю України».

В умовах суворі
конспірації, у глибокому
підпіллі, серед невимовних
терпінь і страждань, у тріскучі
морози, глибокі сніги, ночівлі
в зимівках, криївках, бункерах,
підпільних квартирах, оборогах
сіна, під смереками, коли
голод, холод, переслідування,
тюрми, заслання, ворожа куля
на кожному кроці, – смерть
без похорону чекала їх. Вони –
легендарна Армія нескорених
– вірили у Великий день
Воскресіння України, і їхнє
життя, боротьба і смерть були
цьому свідоцтвом.

Нас привела сьогодні пам'ять
про легендарного Командира
Романа Шухевича, котрий
57 років тому був готовий
заплатити і врешті заплатив
власним життям, полігши зі
зброєю в руках у нерівному
бою з підступним ворогом. В
основі його діяльності завжди
лежав давньоримський закон:
«Salus populi, suprema lex!»
– добро народу – найвищий
закон.

Сьогодні з нами тут перебуває
син Романа Шухевича – Юрій,
чи, властиво, – Юрко. Саме
так називав тебе твій батько.
Немає найменшого сумніву,
що після твого, Юрку, арешту

у 1947 році ворог підступом,
злякуваннями, обіцянками
великих земних благ,
безтурботного, вигідного
життя в імперському раю
приневолював, нахилив Тебе
зробити «один крок» – зречтись
свого батька. Для них це було
б великим тріумфом, а для
збройного Опору українців
– страшною ганьбою. Але Ти
цього не зробив! Тому вчора
з вуст патріарха української
науки, голови Інституту
національної пам'яті академіка
Ігоря Юхновського ми почули
на Твою адресу прості,
щирі і зворушливі слова:
«Дякуємо Тобі, Юрку, за твого
батька», – а батько з-засвітів
потойбічного життя радіє
за Твою мужність, вірність і
незламність, котра врешті-
решт відзначена найвищою
нагородою Держави – званням
«Герой України».

Тут потрібно підкреслити,
що національно-визвольна
боротьба була всеукраїнською.
В ній брали участь українці зі
всіх українських земель – від
Кубані по Лемківщину, від

Чернігівщини по Крим і навіть
по Зелений Клин...

Молитовно вшановуючи
сьогодні світлу пам'ять
Командира у рік його Ювілею,
згадаймо і про його ровесників
та соратників – Дмитра
Гриця-«Перебийноса», шефа
штабу УПА, Олексу Гасина-
«Лицаря», Олега Кандибу-
«Ольжича». Гідно відзначмо
їх героїчний чин у рік 65-ліття
створення УПА.

Збери, Україно, збери
народу велику потугу
І всіх з-за Дністра, з-за
Дніпра і з-над Бугу,
З'єднай, Україно,
з'єднай!
(народно-патріотична
пісня).

В дячною пам'яттю
і молитвою згадаймо тих
славних Лицарів Свободи, бо
вони гідні всенародної шани!

Капелан ЛОТ УРК,
полковник УРК
Отець-митрат Йосиф
ЛУЧИТ

Глиняна дощечка розкриває біблійне ім'я

The Times повідомляє, що розшифрування напису на маленькій вавилонській глиняній дощечці, яка знаходиться в Британському музеї, представило хвилюючий доказ точності Старого Завіту. Фахівець із вавилонських старожитностей Майкл Джурса з Віденського університету вперше розшифрував маленьку глиняну дощечку, знайдену під час розкопок біля Багдада у 1920 році. Вона датується 595 роком до Р.Х. і згадує ім'я вавилонського вельможі Набу-шарусві-укін та повідомляє про те, що він пожертвував золото для будівництва храму Есангіла.

Пророк Єремія (39,3) згадує про вавилонського вельможу з таким же ім'ям, хоча воно й вимовляється дещо по-іншому – Самгар-Нево Сарсехім. Там іде мова про 587 рік до Р.Х., коли «...пришов Навуходоносор, цар вавилонський, з усім військом своїм до Єрусалима, і обклали його».

«Це дуже хвилююче й дивно, – сказав Майкл Джурса, – знайти щось подібне до такої таблички, на якій ми читаємо про персону, згадану в Біблії, котра вносить пожертвування на храм у Вавилоні; крім того, тут зазначена точна дата, а це взагалі щось незвичайне».

Найвідвідуваніше місце паломництва у світі

За повідомленням журналу Wall Street Journal, в 2006 році понад 14 млн. осіб відвідали базиліку Діви Марії Гваделупської, що зробило це місце найвідвідуванішим у світі, залишивши позаду такі місця паломництва, як собор св. Петра й Люрд.

Відповідно до передання, 9 грудня 1531 року на горі Тепеяк індіанцеві Хуану Дієго з'явилася Діва Марія, після чого на цьому місці була побудована церква. Споруда може вмістити 40 тис. осіб і тому є одним із найбільших храмів у світі.

В Іраку знищена гробниця старозавітного пророка Даниїла

29 липня в Іраку знищена гробниця пророка Даниїла, розташована в місті Баакуба, що північ від Багдада.

За словами представників місцевої влади, у район Баакуби, де знаходилась гробниця, прибуло кілька десятків бойовиків, які заминували споруду великою кількістю вибухівки. Вибух, як повідомили місцевої влади, був такої сили, що все зрівняв із землею. Знищивши гробницю, бойовики безперешкодно зникли.

Через кілька годин після вибуху ця ж група бойовиків здійснила напад на село в передмісті Баакуби, де взяла в заручники 13 чоловік. До якого угруповання належать бойовики, які знищили гробницю, не встановлено.

Небіжчик ожив під час похорону

Літній житель Тайваню шокував своїх родичів, коли на власному похороні раптом піднявся у труні. Родичі в жалобному залі буддійського храму вже читали молитви за упокій душі померлого, коли він раптом зробив глибокий вдих і відкрив очі.

Як повідомили родичам у лікарні, де лікувався цей 87-літній чоловік, єдиним способом підтримувати його життя було застосування кисневої маски. Якщо її відключити, то він відразу ж помре. Родина вирішила забрати його з лікарні, аби він свої останні дні провів у стінах рідного будинку. Вони відключили кисень, одягли його в костюм для похорону й помістили в жалобному залі храму. Але тут він раптом почав самостійно дихати, хоча й з натугою.

Після інциденту родина відправила чоловіка знову в лікарню. Лікарі здивовані несподіваним одужанням пацієнта

Вітаємо ювілярів!

У вересні святкують ювілей:

35-річчя священицтва - о. Микола Кушнір (17.09)

15-річчя священицтва - о. Ярослав Тайдук (10.09)

15-річчя священицтва - о. Роман Озимко (10.09)

15-річчя священицтва - о. Михайло Смолінський (4.09)

15-річчя священицтва - о. Олег Сухинський (10.09)

10-річчя священицтва - о. Ігор Калаш (28.09)

5-річчя священицтва - о. Ігор Червінський (8.09)

75-річчя урочин - о. Михайло Пастернак (19.09)

60-річчя урочин - о. Іван Давидко (6.09)

50-річчя урочин - о. Василь Ковалчук (26.09)

35-річчя урочин - о. Михайло Сарбаха (19.09)